

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Majandusarvestuse instituut

Finantsarvestuse õppetool

Kaili Paas

**RAHVUSVAHELISTE FINANTSARUANDLUSE
STANDARDITE VABATAHTLIKKU KASUTAMIST
MÕJUTAVAD TEGURID JA NENDE KASUTAMINE EESTIS**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: dotsent Natalja Gurvitš

Tallinn 2014

SISUKORD

ABSTRAKT	3
SISSEJUHATUS	4
1. RAHVUSVAHELISTE FINANTSARUANDLUSE STANDARDITE KASUTAMINE	6
1.1. Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditele üleminek ja nende kasutajad.....	6
1.2. Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standardite kasutamise mõju vabatahtlikult kasutavatele ettevõtetele	8
2. RAHVUSVAHELISTE FINANTSARUANDLUSE STANDARDITE VABATAHTLIKU KASUTAMIST MÕJUTAVAD TEGURID	14
2.1. Ettevõtte suurus.....	15
2.2. Ettevõtte juhtkond ja omanikud	16
2.3. Rahvusvaheline tegevus ja tütaretevõtted.....	18
2.4. Ettevõtte valdkond	19
2.5. Finantsvõimendus	20
2.6. Ettevõtte kasv ja kapitalimahukus	21
2.7. Ettevõtet auditeeriva ettevõtte maine.....	23
2.8. Muud ettevõttespetsiifilised tegurid.....	23
2.9. Ettevõttespetsiifilised ja ettevõtte riigiga seotud tegurid	25
3. RAHVUSVAHELISI FINANTSARUANDLUSE STANDARDEID VABATAHTLIKULT KASUTAVAD ETTEVÕTTED EESTIS	27
3.1. Metoodika	27
3.2. Intervjuude analüüs ja tulemused.....	28
3.3. Arutelu ja järeldused	33
KOKKUVÕTE	36
KASUTATUD KIRJANDUS	38
SUMMARY	41
LISAD	43
Lisa 1. IFRS-i 2012. aastal kasutavate ettevõtete nimekiri.....	43
Lisa 2. Intervjuu Eleri Vesterovaga OÜ-st Sakret	47
Lisa 3. Intervjuu Siiri Lahega AS-st Estonian Cell	50
Lisa 4. Intervjuu Kaja Raabega AS-st Hansa Bussiliinid	52
Lisa 5. Intervjuu Nele Sumbergiga Ülemiste Center OÜ-st	54
Lisa 6. Intervjuu Paavo Truuga AS-st Magnum	56

ABSTRAKT

Töö eesmärgiks oli välja selgitada, mis faktorid mõjutavad Eesti ettevõtteid Rahvusvahelisi Finantsaruandluse Standardeid ehk IFRS-i vabatahtlikult kasutusele võtma ning mis on nende kasutamise mõju. Selleks on autor toonud välja tulemused ja seisukohad maailmas eelnevalt tehtud uuringutest ning viinud läbi intervjuud Eestis IFRS-i vabatahtlikult kasutavate ettevõtetega.

IFRS-i kasutajaid saab jagada kohustuslikult ja vabatahtlikult kasutavateks. Seetõttu, et ühed on neid sunnitud kasutama ja teised on saanud valiku ise teha, on ka IFRS-i mõju neile ettevõtetele erinev. Näiteks IFRS-ile vabatahtlikult üleminevate ettevõtete raamatupidamiskvaliteet paranes märgatavalt rohkem. Eeldatakse, et ettevõtted teevad mõistlikke otsuseid kaaludes nii kulu kui ka kasu, mistõttu peavad olema tegurid, mis panevad ettevõtteid IFRS-i vabatahtlikult kasutusele võtma. On leitud, et enamasti on IFRS-i kasutavad ettevõtted suuremad, rahvusvahelisema tegevusega, kõrgema finantsvõimendusega, suuremate kasvuvõimalustega ja tihtipeale on tegemist tütarettevõtetega, kelle emaettevõtte kasutab IFRS-i. Lisaks võib mõjutajaks olla ka välisomanike olemasolu, omanikest erinev juhtkond ja tuntud ja mainekas audiitor. Kindlaid seoseid pole aga leitud kapitalimahukuse, valdkonna ja kasumlikkuse kohta. Kui eelnevate puhul on tegemist ettevõttespetsiifiliste teguritega, siis mõju avaldavad ka riigitasemel olevad tegurid. Näiteks on oluline, millised on ettevõtte päritolumaa raamatupidamisstandardid, riigi majanduslik areng ja keskkond, mis omakorda sõltub kohtusüsteemist, korrupsioonist ja finantseerimispiirangutest.

Intervjuudest, millele vastasid OÜ Sakret, AS Estonian Cell, AS Hansa Bussiliinid, Ülemiste Center OÜ ja AS Magnum, selgus, et IFRS-i kasutamise põhjuseks on rahvusvaheline tegevus, rahvusvaheline omanikering ja vajadus muuta end läbipaistvamaks väliste osapoolte, täpsemalt laenuandjate jaoks. IFRS-ile üleminek pole olnud nende jaoks eriti keeruline, samuti ei täheldatud suuri muutusi mõju osas.

Võtmesõnad: kasutamine Eestis, mõju, mõjutavad tegurid, Rahvusvahelised Finantsaruandluse Standardid, vabatahtlik kasutamine

SISSEJUHATUS

Rahvusvahelisi Finantsaruandluse Standardeid ehk IFRS-i kasutatakse rohkem kui 120 riigis. Kui alates 2005. aastast peavad kõik Euroopa Liidu börsidel tegutsevad ettevõtted koostama aruanded vastavalt IFRS-ile, siis paljudele on see siiski vabatahtlik. Eestis on samuti võimalik raamatupidamisstandardite vahel valida Raamatupidamise Toimkonna Juhendite ehk RTJ-i ja IFRS-i vahel. Kuigi IFRS peaksid muutma ettevõtteid läbipaistvamaks ja nende finantsinformatsiooni kõigile üheselt arusaadavaks, peetakse neid siiski enamasti keerulisemateks ja kulukamateks standarditeks võrreldes enamike riikide kohalike standarditega. Seetõttu on IFRS-i vabatahtliku kasutamise kohta eriti viimastel aastatel tehtud mitmetes riikides uuringuid nii nende mõjutavate tegurite kui ka mõju kohta. Selle põhjuseks on võimalus eristada kohustuslikku ja vabatahtlikku kasutamist ning eeldatakse, et IFRS-i mõju neile on erinev.

Kuigi teema on aktuaalne, pole Eestis sellele eriti tähelepanu pööratud. Selle põhjuseks võib olla IFRS-i kasutamine väheste ettevõtete poolt, sest kohalikud standardid, RTJ-id on koostatud IFRS-i põhjal, mistõttu on tegemist sarnaste standarditega. Siiski nõuab IFRS põhjalikumat ja detailsemat aruandlust kui RTJ, kus ka mitmed teemakäsitlused puuduvad. Kui kohustuslikult IFRS-i kasutavate ettevõtete kohta teatakse Eestis hästi, siis seda, kes kasutavad neid vabatahtlikult ja mis on need motiivid, eriti ei teata. Seetõttu pidas käesoleva töö autor vajalikuks teemat uurida. Antud bakalaureusetöö raames soovitakse teada saada, mis tegurid mõjutavad ettevõtteid IFRS-i vabatahtlikult kasutusele võtma ja millised on IFRS-i vabatahtlikult kasutavad ettevõtted. Töö eesmärgiks on välja selgitada, mis tegurid mõjutavad Eesti ettevõtteid vabatahtlikult IFRS-ile üle minema ning kuidas see on neid mõjutanud.

Töö eesmärgi saavutamiseks töötatakse läbi teemaalane kirjandus, kus suuremas osas tuginetakse finantsaruandlust ja –arvestust käsitletavatele teadusajakirjades nagu European Accounting Review, Journal of Accounting Research, Review of Accounting Studies, Journal of Business Finance & Accounting, Journal of International Accounting Research jt avaldatud artiklitele. Sealjuures võrreldakse omavahel eelnevate uuringute tulemusi seoses IFRS-i

vabatahtlikku kasutamist mõjutavate teguritega ja tuuakse välja nende vabatahtliku kasutamise mõju. Samuti soovitakse rääkida antud teemal Eestis IFRS-i vabatahtlikult kasutavate ettevõtete finantsjuhtide või raamatupidajatega, kes on IFRS-iga kõige paremini kursis, et teada saada IFRS-i kasutamisest nende ettevõttes ja arvamusi antud teema kohta.

Bakalaureusetöö on jaotatud kolmeks peatükiks. Esimese peatüki esimeses alateemas tehakse ülevaade IFRS-ile üleminekust ja sellest, kes neid vabatahtlikult kasutavad. Esimese peatüki teises alateemas keskendutakse mõjule ja muutustele, mis avalduvad IFRS-i vabatahtlikul kasutamisel. Teises peatükis kirjeldatakse tegureid, mis mõjutavad ettevõtteid IFRS-i vabatahtlikult kasutusele võtma. Selleks tuuakse välja erinevate uuringute autorite seisukohad ja tulemused ning võrreldakse neid omavahel. Viimases ehk kolmandas peatükis analüüsitakse Eestis IFRS-i vabatahtlikult kasutavates ettevõtetes läbi viidud intervjuusid. Täpsemalt tuuakse välja, missuguste ettevõtetega on tegemist, põhjused, miks ettevõtted IFRS-i vabatahtlikult kasutavad ja küsitlute arvamused IFRS-i vabatahtliku kasutamise kohta nende ettevõttes. Kolmanda peatüki lõpus analüüsitakse saadud tulemusi eelnevate uuringutega, millest tehakse järeldused ja analüüsitakse omavahelisi seoseid. Samuti tuuakse välja autoripoolsed ettepanekud.

Autor soovib tänada oma juhendajat Tallinna Tehnikaülikooli finantsarvestuse õppetooli dotsenti Natalja Gurvitšit nõuannete ja toetuse eest bakalaureusetöö koostamisel.

1. RAHVUSVAHELISTE FINANTSARUANDLUSE STANDARDITE KASUTAMINE

1.1. Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditele üleminek ja nende kasutajad

Finantsaruandeid on iseloomustatud kui olulisi mehhanisme kergendamaks ja kontrollimaks turu ebatäiuslikkust (Matonti, Iuliano 2012, 45). Nad võimaldavad kolmandatel isikutel jälgida ettevõtte tulemuslikkust ja lepingulisi kohustusi. Siiski sõltub see aluseks olevate raamatupidamisstandardite kvaliteedist. (Francis *et al.* 2008, 335)

Seetõttu ongi Rahvusvaheliste Arvestusstandardite Nõukogu ehk IASB (*International Accounting Standards Board*) loonud ja pidevalt arendanud Rahvusvahelisi Finantsaruandluse Standardeid ehk IFRS-i (*International Financial Reporting Standards*), mis hõlmavad endas ka IASB eelkäija Rahvusvahelise Arvestustandardite Komitee ehk IASC-i (*International Accounting Standards Committee*) poolt kinnitatud standardite ja tõlgenduste kogumit üldnimetusega IAS (*International Accounting Standards*), mis oleksid ühtsed, kõrge kvaliteediga ülemaailmsed finantsaruandluse standardid ning tagaksid arusaadava ja võrreldava info esitamise finantsaruannetes. (Who we ...)

Globaalsete raamatupidamisstandardite konvergenksi üle arutletakse endiselt. On neid, kes on standardite mitmekesisuse poolt ja arvavad, et vaid üks globaalne standard pole optimaalne. Lubades USA ettevõtetal valida US GAAP-i ja IFRS-i vahel, on suurem tõenäosus luua kõrgekvaliteedilisi finantsaruandeid. Väidetakse ka, et IFRS-i kohta käiv lubadus paremast võrreldavusest võib olla eksitav ja mitteküllaldane, sest raamatupidamisstandardid pole ainukesed aruannete mõjutajad. Teised tegurid võivad tuleneda äri- ja finantskultuurist, samuti raamatupidamis- ja auditeerimiskultuurist kui ka õigusruumist. (Andre *et al.* 2012, 1)

Üks suurimaid arenguid raamatupidamises eelmise dekaadi jooksul ongi olnud IFRS-i kasutusele võtmise suurenemine riikide seas (Cahan 2010, 56). Vabatahtlik IFRS-ile üleminek

suurenes hilistel 90ndatel. Ettevõtted, kes vajasisid välisaktsiainvesteeringuid, pidid tegema valiku börside vahel vastavalt nende likviidsuse, tehingute arvu ja ka seal nõutud raamatupidamisstandardite põhjal. Aina rohkem ettevõtteid hakkas valima IAS-i, sest börsid Euroopas muutusid nende suhtes soosivamaks. Teiseks oluliseks põhjuseks saab välja tuua IAS-i täiustamise ja tunduvalt paremaks muutmise. Seoses kriitikaga, et IAS-i kasutamisel on liiga palju võimalusi tulude juhtimiseks, siis 1987. aastal alustas IASC pingutustega, et piirata seesuguseid valikuid. Täiustamine lõppes 1993. aastal, mille tulemuseks oli 10 uut standardit. Mitmed riigid nagu Austria, Belgia, Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia ja Šveits lubasid 90ndate lõpul ettevõtetele valida kohalike standardite asemel rahvusvahelisi. (Soderstrom, Sun 2007, 680)

Alates 2001. aastast on umbes 120 riiki nõudnud või lubanud IFRS-i kasutamist (Who we ...). Vastavalt 2002. aastal kinnitatud Euroopa Parlamendi ja Euroopa Nõukogu määruse 1606/2002 kohaselt peavad alates 2005. aastast kõik Euroopa Liidu äriühingud, kelle poolt emiteeritud väärtpaberitega kaubeldakse liikmesriikide reguleeritud turgudel, koostama aastaaruandeid kooskõlas Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud IFRS-iga. (IFRS application ..., 2) Eestis on vastavalt raamatupidamise seadusele kohustuslik IFRS aruandeid koostada krediitiasutusel, finantsvaldusettevõtjatel, segafinantsvaldusettevõtjatel, investeerimisühingutel, kindlustusandjatel ja äriühingutel, kelle poolt emiteeritud väärtpaberid on võetud kauplemisele Eesti või muu Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi reguleeritud väärtpaberiturule (Raamatupidamise seadus, § 17 lg 2). Kuid rahvusvahelisi standardeid võivad kasutada kõik Eesti ettevõtted, kes soovivad esitada oma aruandlust rahvusvaheliselt võrreldavana ja anda endast läbipaistvama ülevaate (IFRS aruannete ...).

Selleks, et saada aimu, kui palju on IFRS-i vabatahtlikke kasutajaid, on välja toodud mõned näited. Näiteks Itaalias tuli välja, et 2009. aastal oli ainult 479 eraettevõtet ehk umbes 1% potentsiaalsetest IFRS-i kasutajatest valinud vabatahtlikult IFRS-i enda eraldi finantsaruannetes (Matonti, Iuliano 2012, 44). Suurbritannias 2009. aasta kohta tehtud uuringust suurte ja keskmise suurusega börsil noteerimata ettevõtete kohta leiti, et IFRS-i kasutajaid oli 3,41% (2,88% finantsettevõtetest ja 7,75% finantsettevõtetest). (Andre *et al.* 2012, 12-13) Orens, Renders ja Crabbé uuringust selgus, et 8,85% kasutasid IFRS-i, kusjuures välja olid jäetud finantstegevusega ettevõtted. Tegemist oli uuringuga Saksamaa erasektoris tegutsevate börsil noteerimata ettevõtete kohta, kes koostasid konsolideeritud finantsaruandeid 2007. aasta seisuga. (Orens *et al.* 2010, 9-10) Saksamaa eraettevõtteid uuris

ka Bassemir, kes leidis, et aastatel 1998 kuni 2009 oli IFRS-ide kasutajaid umbes 12% (Bassemir 2012, 27).

Enne 2000. aastat võtsid väga vähesed IFRS-i vabatahtlikult kasutusele ning peaaegu enamuse neist on Euroopa Liidu liikmesriigid. Euroopa Komisjon teatas kohustuslikust IFRS-i kasutamisest alates 2005. aastast juunis 2000, seega võiks Euroopa Liidus IFRS-ide vabatahtlikku kasutamist lugeda õigeks vaid enne aastat 2000 ning nende kasutamine peale seda võib näidata ka varajast kasutusele võttu enne kohustuslikku aega. Ainult 5% ettevõtetest võtsid IFRS-i kasutusele 2000. aastal ning 2004. aastal kasvas see kõigest 9%-ni. Seega oli IFRS-i vabatahtlik kasutamine harv ning seda isegi enne kohustuslikku korda. Kui eeldada, et tegutsetakse ratsionaalselt, siis suured saadavad kasud IFRS-i kasutamisest pole kooskõlas madala IFRS-i kasutuse protsendiga. (Christensen 2012, 520-521) Kuigi Christensen pole välja toonud, kas vabatahtlikku kasutamist peale 2005. aastat võib õigeks lugeda, siis autor arvab, et võib, sest kohustuslikus korras IFRS-i kasutama peavad ettevõtted on need juba kasutusele võtnud ja teistele on jäänud siiski vaba valik. Samas peab arvestama, et see väide võib käia vaid nende riikide kohta, kus Euroopa Komisjoni määrus kehtib ning mujal peab arvestama ka muid tegureid nagu võimalik IFRS-i kasutamise nõue lähitulevikus.

1.2. Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standardite kasutamise mõju vabatahtlikult kasutavatele ettevõtetele

Miks on oluline uurida IFRS-i vabatahtlikku kasutamist? Esiteks, see pole koondunud ühte perioodi, vaid seda saab vaadelda pikemaajaliselt. Teiseks, IFRS-i vabatahtliku kasutamise mõju on kasulik teada ka juhul, kui see on paljudele kohustuslik. (Daske *et al.* 2013, 496) Lisaks, rohkem kui 99% ettevõtetest Euroopas ja USA-s tegutsevad erasektoris ja on börsil noteerimata (Andre *et al.* 2012, 7). Seetõttu ongi oluline uurida, mis oleks neile saadav kasu IFRS-i kasutamisest.

IFRS-i kasutavaid ettevõtteid saab jagada kaheks – kohustuslikult kasutavad ja vabatahtlikult kasutavad. IFRS-i kasutamise mõju peaks olema neile erinev, sest ühed on sunnitud IFRS-i kasutama, samas kui teised on saanud selle valiku ise teha. (Horton *et al.* 2013, 391) Kui kohustuslik IFRS-ile üleminek on riigitasemel reguleeritud, mille eesmärk on täiustada üldist raamatupidamisinformatsiooni kvaliteeti, siis vabatahtlikku üleminekut võib vaadata kui individuaalse ettevõtte võetud kohustust, et parandada aruandlust või avalikustada

lisainformatsiooni. See pühendumine on aga kulukas ja seetõttu ka usaldusväärne, sest IFRS-i kasutajatel on raske oma otsust muuta nendele üleminekuks tehtud pingutuste ja kulutatud ressursside tõttu. (Kim, Shi 2012a, 474)

Christenseni, Lee ja Walkeri 2008. aasta uuringust selgus, et IFRS-i kohustuslikult kasutusele võtvate ettevõtete raamatupidamiskvaliteet eriti ei paranenud, sest neil polnud IFRS-i kasutamise plaanis. Samas aga vabatahtlikult IFRS-i kasutusele võtjate raamatupidamiskvaliteet paranes. (Christensen *et al.* 2008, 27) Seega mõjutab IFRS-i kasutamise kohustuslikke ja vabatahtlikke kasutajad tõesti erinevalt.

Daske jt jagavad IFRS-i vabatahtlikud kasutajad omakorda kahte gruppi. Ühed on need, kes võtavad neid kasutusele vaid selle nime pärast, tegemata olulisi muutusi oma aruandluse metoodikas. Neid nimetatakse kui „sildiga IFRS-i kasutajad“. Teised aga võtavad IFRS-i kasutusele kui laiema strateegiana suurendamiseks ettevõtte läbipaistvust. Need ettevõtted on „tõsised IFRS-i kasutajad“, mis viitab sellele, et nad tõesti kavatsevad muuta aruandluse strateegiat. (Daske *et al.* 2013, 496)

IFRS-i vabatahtlik kasutusele võtmine ei aita mitte ainult suurendada infotaset ja – hulka, vaid parandab ka kvaliteeti läbi läbipaistvuse, õigeaegsuse ja finantsaruannete võrreldavuse. Võrreldes enamiku riikide kohalike standarditega peetakse IFRS-i rohkem õiglasele väärtusele suunatuks ja sisaldab ettevõtte tulemusi aruannetes õigeaegsemalt. Mitmed uuringud on näidanud, et IFRS-i kasutamine viib kõrgema turulikiidsuseni ja tehingute mahuni, madalama kapitalihinnani, kõrgema reageeringuni tulude muutusele, parema raamatupidamiskvaliteedini tänu vähem agressiivsema tulude juhtimisele, õigeaegsele kulude kajastamisele ja seeläbi ka suuremale raamatupidamislike numbrite olulisusele, suuremate investeringutevoogudeni tõmmates ligi rohkem välismaiseid investeringuid, madalama aktsiate volatiilsusele, rohkem eelistatud hinnani ja paremate tingimusteni laenuhingutes. (Kim, Shi 2012b, 46)

IFRS on laialt tuntud kui kõrgema kvaliteediga raamatupidamisstandard võrreldes kohalike standarditega enamikes riikides (Francis *et al.* 2008, 335). Seega üleminek IFRS-ile peaks parandama läbipaistvust (Orens *et al.* 2010, 2). Konsolideeritud finantsaruannete koostamine IFRS-i järgi peaks muutma ettevõtted võrreldavaks nii valdkondade kui ka riikide vahel, sest kohalikud standardid erinevad omavahel mitmesuguste nõuete poolest. Suurenenud võrreldavus peaks aga kergendama otsuste tegemise protsessi investorite, kreditoride ja muude osapoolte jaoks, sest neil on olemas kõrge kvaliteediga

finantsaruannetest saadav informatsioon. Lisaks on finantsaruannete tõlgendamisel segadus väiksem, kui ettevõtted kasutavad rahvusvaheliselt aktsepteeritud raamatupidamisstandardeid. (Orens *et al.* 2010, 3) Kui see teeb finantsaruanded kapitalituru osalistele informatiivsemaks, siis peaks informatsiooni asümmeetria turul vähenema. See peaks omakorda eeldatavasti viima madalama omakapitalikuluni ja suurendama finantsanalüütikute kui infovahendajate rolli. Informatsiooni asümmeetria näitamiseks on vaadaldud muutlikke aktsiahindu ning finantsanalüütikute erinevaid prognoose, sest need näitavad ebakindlust ettevõtte finantspositsiooni kohta. Seega kui ettevõtetel on standardiseeritum finantsinformatsioon, siis peaksid turuosaliste arvamused ettevõtte kohta olema sarnasemad ehk tuues kaasa vähem aktsiate rentaabluuse volatiilsust ja erinevusi prognoosides. (Cuijpers, Buijink 2005, 508)

Finantsanalüütikud on ühed tähtsamad ja keerulisemad finantsaruannete kasutajad ning seetõttu on oluline aru saada, kas ja kuidas vabatahtlik IFRS-i kasutamine mõjutab analüütikute otsuseid jälgida ettevõtteid (Kim, Shi 2012b, 47).

Kui ettevõtte avaldab üsna halva kvaliteediga või vähe informatsiooni, siis on analüütikute teenus klientidele kõrgema väärtusega, sest see täiendab nende teadmisi ettevõtetest. Teisest küljest on aga analüütikute jaoks kallis teha täpseid prognoose, kui ettevõtte avalikustab kehva kvaliteediga või vähe informatsiooni, sest nad peavad toetuma rohkem informatsioonile, mis pole avalik ja mille kättesaamine on kallis. (*Ibid.*) Kui finantsanalüütikuid peetakse informatsiooni vahendajateks, siis täiendava informatsiooni avalikustamine ettevõtete poolt peaks suurendama neid jälgivaid analüütikute arvu, sest suureneb ka investorite arv, kes analüütikute teenust kasutada soovivad (Cuijpers, Buijink 2005, 510). Seega eeldatakse, et analüütikud on enamasti seotud avalikult avaldatava informatsiooni loomisega, kui kallilt kättesaadava ettevõttespetsiifilise mitteametliku informatsiooniga (Kim, Shi 2012a, 479) Vabatahtliku IFRS-i kasutamise tõttu avalikustavad ettevõtted enda kohta enam teavet, mis vähendab informatsiooni kätte saamiseks vajalikke kulutusi ja suurendab analüütikute teenuste pakkumist (Cuijpers, Buijink 2005, 510; Kim, Shi 2012b, 47) Teisest küljest ühtlustab see analüütikute võimalusi, sest vähendab konkurentsieelist, mida mõned analüütikud võivad nautida (Kim, Shi 2012b, 47).

Vabatahtlik IFRS-ile üleminek julgustab analüütikuid vabatahtlikke IFRS-i kasutajaid enam jälgima kui IFRS-i mitte kasutavaid ettevõtteid. Seega mõjutab see analüütikute otsust kindlat ettevõtet jälgida. Samuti parandab see finantsanalüütikute informatsiooni täpsust ja prognoose ehk finantsanalüütikud saavad kasu rohkem avalikuks tehtud informatsioonist ja

Julgevad seda kasutada enda prognoosides. (Kim, Shi 2012b, 72) Kim ja Shi leidsid, et antud efektid on suuremad just „tõsisemate“ kui „sildiga“ kasutajate jaoks (*Ibid.*, 65). Paremad prognoosid võivad suurendada ettevõtte väärtust, kuid Karamanou ja Nishiotis väidavad, et peamine tegur selles on siiski kapitalihinna vähenemine. Seega on olemas negatiivne seos informatsiooni avalikustamise ja kapitalihinna vahel. (Karamanou, Nishiotis 2009, 818) Lisaks on teada, et kuigi vabatahtlik IFRS-i kasutamine parandab nii ametlikult avaldatava kui ka mitteametlikku informatsiooni kvaliteeti, siis paraneb ametlikult avaldatava informatsiooni kvaliteet rohkem kui mitteavaliku informatsiooni kvaliteet. (Kim, Shi 2012b, 72) Seega vabatahtlik IFRS-i kasutamine parandab ettevõtete informatsiooni kvaliteeti, aitab finantsanalüütikutel luua uut ja väärtuslikumat informatsiooni ja prognoose ning täiustab seeläbi üldist informatsioonikeskkonda.

Finantsaruannete põhiline eesmärk on vähendada informatsiooni asümmeetriat ettevõtte juhtide ja ettevõtte lepinguliste osapoolte vahel, kelleks võivad olla aktsionärid, laenuandjad, hankijad, kliendid, töötajad ja paljud teised osapooled. Finantsaruandlus loob võimaluse efektiivseteks lepingulisteks suheteks ehk hõlbustab maksimeerida ettevõtte väärtust, seega erinevad osapooled ja nende infovajadus mõjutab seda, millise valiku teeb juht raamatupidamisstandardite valimisel. (Christensen *et al.* 2008, 9) Seega minnes üle IFRS-ile, annab ettevõtte märku, et ta on kõrge väärtusega ettevõtte. Samuti võib see võimaldada ettevõttel saavutada oma kasvuvõimalusi suurendades investorikaitset ja vähendades kapitalihinda. Oluline on aga märkida, et see käib vaid tõesti ettevõtete kohta, kes võtavad IFRS-i kasutusele vabatahtlikult. (Karamanou, Nishiotis 2009, 797)

Aktsiahinnad peegeldavad nii üldist kui ka ettevõttespetsiifilist informatsiooni (Kim, Shi 2012a, 477). Vabatahtlik IFRS-i kasutamine tõstab inimeste teadlikkust ettevõtte väärtusest. See võib olla tingitud informatsioonist: kui kõrge kvaliteediline ettevõttespetsiifiline informatsioon pole koheselt kättesaav, siis toetuvad investorid rohkem üldisele informatsioonile. Üldist informatsiooni on odavam kätte saada kui ettevõttespetsiifilist, sest sellele on ka tavaliselt kõrgem nõudlus või laiem kasutajatebaas turul. Kui ettevõtted avalikustavad enam informatsiooni lisatasuta, siis toetuvad investorid tõenäoliselt enam ettevõttespetsiifilisele kui üldisele informatsioonile. Kui IFRS peaks parandama ettevõtte finantsaruandluse kvaliteeti, siis vabatahtlik IFRS-ile üleminek hõlbustab ettevõttespetsiifilise informatsiooni levikut ja seeläbi motiveerib investoreid tehinguotsuseid tehes toetuma enam ettevõttespetsiifilisele informatsioonile. Selle tulemusel aktsiahinnad

tõusevad või samaväärselt aktsiahindade volatiilsus väheneb. Kui suureneb informatsiooni kättesaadavus, mis on seotud IFRS-ile üleminekust, siis võib väheneda ettevõttespetsiifilisest informatsioonist saadav kasumlikkus, mis vähendab teadlikel investoritel informatsiooni kogumist ja vahetamist, sest rohkem informatsiooni saab teatavaks kõigile. Sellisel juhul muutuvad aktsiahinnad sünkroonsemaks või liiguvad koos üldise informatsiooniga. Kim ja Shi nimetavad seda efekti kui IFRS-i ülemineku väljatõrjumise rolliks (*crowding-out role of IFRS adoption*). (Kim, Shi 2012a, 478) Seega vabatahtlik IFRS-i kasutamine julgustab teadlikke investoreid koguma, töötleva ja vahetama ettevõttespetsiifilist informatsiooni. See viib volatiilsuse vähenemiseni või suurendab informatsiooni peegeldusi aktsiahindades. (*Ibid.*, 511)

Siiski, ainuüksi kõrge kvaliteediga raamatupidamisstandardi nagu IFRS-i kasutusele võtmine pole piisav, välja arvatud juhul, kui riigi jõumehhanismid töötavad efektiivselt või ettevõtetel on motivatsiooni vabatahtlikult avalikustada lisainformatsiooni. Viimaste puudumisel standardid ise ainult finantsaruandluse kvaliteeti ei paranda. (*Ibid.*, 480)

On leitud, et ettevõtted, keda on eelnevalt alahinnatud, saavad IFRS-i kasutusele võtmisest rohkem kasu (Karamanou, Nishiotis 2009, 818). Seega võib järeldada, et IFRS-i kasutusele võtmine suurendab ettevõtte usaldusväärust nii palju, et ka ettevõtte väärtus teiste silmis kasvab. Seesuguse usaldusväärse signaali andmine toob kaasa ka kulusid, mistõttu „halbade“ ettevõtete jaoks on selline teguviis kallis. Kui ettevõtte on otsustanud vabatahtlikult IFRS-i kasutama hakata, siis edasised informatsiooni avalikuks tegemised on juba kohustuslikud. Samuti toob IFRS-i järgimine kaasa muutusi ettevõtte raamatupidamis-süsteemis, mida pole lihtne tagasi muuta. IFRS-i kasutamisega eeldatakse, et paraneb ettevõtte läbipaistvus ning kui see on piisav, siis „head“ ettevõtted tulevad välja, vältides niimoodi head ettevõtete imiteerimist „halbade“ ettevõtete poolt. (*Ibid.*, 797)

Rääkides kuludest, mis on seotud IFRS-i rakendamisega, siis uuringu tulemused on näidanud, et need on Euroopa Liidu ettevõtetele kõrged. Kulud aga varieeruvad sõltuvalt viisist, kuidas IFRS on rakendatud. Sellises ulatuses nagu IFRS on ettevõttesse sisse lülitatud oleneb ka raamatupidamiskvaliteet. Kui IFRS-i kasutatakse ka sisemise aruandluse jaoks ja on kohandatud ka IT süsteemide järgi, et saada vajalikku informatsiooni automaatselt, siis on see võrdlemisi kallis. Seetõttu on mõeldav, et vabatahtlikud kasutajad seovad IFRS-i ettevõttega rohkem kui need, keda on neid kasutama sunnitud. (Christensen *et al.* 2008, 10)

Christensen jt leidsid, et tulude „juhtimine“ vähenes ja õigeaegne kulude kajastamine suurenes peale IFRS-ile kasutusele võtmist (2008, 27). Tulude juhtimise all on siin mõeldud kasumi tasandamist ja väiksema tulu näitamist (*Ibid.*, 11). Daske jt leidsid, et ainult niinimetatud „tõsiseid“ IFRS-i kasutajaid saab rohkem seostada suurenenud turu likviidsuse ja vähenenud kapitalihinnaga (2013, 499).

Ettevõtte raamatupidamisinformatsiooni kvaliteedi ja väärtuse muutumisel on saadav kasu ja võimendus suurem, kui ettevõtet on jälginud vähem analüütikuid, kõrge raamatupidamise läbipaistmatuse ja nõrga institutsionaalse infrastruktuuriga riikides. (Kim, Shi 2012a, 511) Samuti saavad IFRS-ile üleminekust vähem kasu ettevõtted riikidest, kus on parem investorikaitse, kui ettevõtted riikidest, kus investorikaitse pole nii hea (Karamanou, Nishiotis 2009, 818). Sama seos on ka teiste riigi arengutega. Kui riik on vähemarenenud, siis saadakse IFRS-i kasutamisest enam kasu, sest muutus on lihtsalt hüppelisem.

Siit tulenevalt võiks IFRS-i suurem kasutamine tulla kõne alla ka arengumaades, sest see säästaks aega ja pingutusi, mis võib kuluda enda standardite välja arendamisele. Samuti tõstaks see ka nende konkurentsivõimet ja aitaks kiiremini arenenud riikidega samale tasemele jõuda. Miinusteks on muidugi puudus vajalike kogemuste ja oskustega inimestest.

Kuigi paljud teoreetikud on välja toonud kasu ja positiivset mõju, mis tuleneb IFRS-ile üleminekust, siis on ikkagi IFRS-i vabatahtlikke kasutajaid vähe, kuigi kaasnevad kasud peaksid olema suured ja kulud madalad (Christensen 2012, 519).

Seega IFRS-i vabatahtliku kasutamisega annavad ettevõtted enda kohta välja rohkem informatsiooni, mis parandab informatsioonikeskkonda. See suurendab ettevõtete jälgimist finantsanalüütikute poolt ning vähendab vigu nende prognoosides, sest tänu suurenenud informatsioonihulgale tehakse täpsemaid prognoose. Lisaks saavad rohkem informatsiooni ka investorid, keda see aitab investeerimisotsuste tegemisel. Tänu kvaliteetsemale informatsioonile väheneb kapitalihind, enamasti aktsiahinnad tõusevad, nende kõikumine väheneb ja seeläbi ettevõtte väärtus kasvab. Siiski eeldatakse, et muutused on suuremad ja positiivsemad pigem „tõsiste“ kui „sildiga“ vabatahtlike kasutajate jaoks. Seetõttu, et IFRS-ile üleminek on enamasti kulukas, siis näitab see ettevõtte usaldusväarsust, mistõttu tõrjutakse eemale „halvad“ ettevõtted ning IFRS-i kasutamisega tulevad välja „head“ ettevõtted.

2. RAHVUSVAHELISTE FINANTSARUANDLUSE STANDARDITE VABATAHTLIKKU KASUTAMIST MÕJUTAVAD TEGURID

Eeldades, et ettevõtteid teevad raamatupidamisstandardite valimisel mõistlikke otsuseid kaaludes nii saadavat kasu kui ka kulu, peavad olema vabatahtlikel kasutajatel põhjused ja motiivid, miks minnakse üle IFRS-ile, kusjuures standardite vahetamisega seotud kulud on just nende jaoks suuremad (Andre *et al.* 2012, 2).

Üks esimesi uuringuid IFRS-i vabatahtliku kasutamise kohta on tehtud Šveitsis, mille kohta võib välja tuua kolm põhjust. Esiteks, Šveits on üks neist riikidest, kus 1990ndatel oli väga palju IFRS-i vabatahtlikke kasutusele võtjaid. Šveitsi kohalikud standardid olid väidetavalt vähem rangemad, seega lülitumine IFRS-ile oli tõenäoliselt kulukam, kui kõrgema raamatupidamise regulatsiooniga riikides. Kolmandaks, vastavalt eeltoodule, võisid vabatahtlikud IFRS-i kasutajad saada rohkem kasu IFRS-ile ülemineemisest. Uuring viidi läbi Dumontier'i ja Raffournier'i poolt, kus nad uurisid kaheksat ettevõtte tegurit (kas ettevõtte on noteeritud börsil, rahvusvaheline tegevus, omandiõiguste struktuur, finantsvõimendus, kapitalimahukus, kasumlikkus ja audiitorite maine) seoses IFRS-i vabatahtliku kasutamisega 1994. aastal. (*Ibid.*, 3) Vaatluse all oli 133 börsil noteeritud ettevõtet (Dumontier, Raffournier 1998, 226). IFRS-i kasutamine polnud sellel ajal kohustuslik ning sellepärast uuritigi tegureid, mis motiveerisid ettevõtteid neid kasutusele võtma. Eelnevate seesuguste uuringute puudumisel võeti aluseks tegurid vabatahtliku täiendava informatsiooni avalikustamise uuringute põhjal, sest IFRS-i järgimine võib tuua endaga kaasa avalikustamist vajavat informatsiooni (Andre *et al.* 2012, 3).

Järgnevates alapeatükkides on välja toodud erinevad tegurid, mis võivad mõjutada IFRS-i vabatahtlikku kasutusele võtmist.

2.1. Ettevõtte suurus

Ettevõtte suurus (tabel 1) võib olla üks mõjutavatest teguritest, kui pannakse paika ettevõtte jaoks sobilikud raamatupidamisstandardid (Andre *et al.* 2012, 9). Ettevõtted, kes kasutavad aruandeid koostades IFRS-i, mõistavad seda, et nad avalikustavad enamasti rohkem informatsiooni võrreldes kohalike standarditega (Orens *et al.* 2010, 7). Informatsiooni avalikustamisega seotud kulude hulgas võib olla ka püsiv komponent, mis tähendab seda, et kulu ühiku kohta väheneb ettevõtte suuruse kasvades (Dumontier, Raffournier 1998, 221). Seetõttu, et need kulud on sõltuvalt väiksemad suuremate ettevõtete jaoks, siis on nemad ka suurema tõenäosusega IFRS-i valmis kasutusele võtma (Orens *et al.* 2010, 7). Üldiselt peaks olema detailse informatsiooni avalikustamine odavam suurte ettevõtete jaoks, sest eeldatakse, et nad koostavad detailset informatsiooni juba nagunii ka ettevõttesisestel põhjustel (Dumontier, Raffournier 1998, 221). Lisaks eeltoodule räägib suuremate ettevõtete kasuks ka see, et neil on rohkem finantsressursse, et võtta kasutusele uued finantsaruandluse standardid (Andre *et al.* 2012, 9).

Tabel 1. Ettevõtete suuruse määratlus Euroopa Liidu õigusaktides „ELi soovitus 2003/361“

Ettevõtte kategooria	Töötajate arv	Käive	või	Bilansimaht
Suured ettevõtted	> 250	> 50 mln €		> 43 mln €
Keskmise suurusega ettevõtted	< 250	≤ 50 mln €		≤ 43 mln €
Väikeettevõtted	< 50	≤ 10 mln €		≤ 10 mln €
Mikroettevõtted	< 10	≤ 2 mln €		≤ 2 mln €

Allikas: (Mis on VKE?)

Suurte ettevõtete puhul on lepingulised suhted, näiteks laenud, tavaliselt pikemaajalisemad, mis suurendab vajadust parema läbipaistvuse järele, et neid finantseeringuid hoida (Orens *et al.* 2010, 7; Francis *et al.* 2008, 340). Seega ongi suurtel ettevõtetel ka suurem surve avaldada kvaliteetsemat ja rohkemat raamatupidamis-informatsiooni (Orens *et al.* 2010, 7).

Vastavalt agendi- ehk esindamisteooriale suureneb esindamishind koos võõrkapitali osakaaluga, mis kaldub olema kõrgem just suurtes ettevõtetes (Broberg *et al.* 2010, 356). Esindamishind võib olla põhjustatud hajunud omanikeringist, mis omakorda võib põhjustada informatsiooni asümmeetriat (Matonti, Iuliano 2012, 48). Avalikustades enam informatsiooni

võib juhtkond vähendada informatsiooni asümmeetriat ja järelkult ka esindamishinda (Broberg *et al.* 2010, 356).

Suuri ettevõtteid võib seostada ka keerukusega. Seetõttu, et ettevõtted lähevad suuremaks, muutuvad nende struktuurid keerulisemaks. Näiteks, suurtel ettevõtetel on enamasti rohkem tüarettevõtteid, mis võivad tihtipeale asuda hoopis välismaal ja nendega seotud osapoolte võrgustik on suurem. (Bassemir 2012, 10) Samuti ollakse seotud enam rahvusvahelistes tegevustes kui väiksemad ettevõtted (Andre *et al.* 2012, 9). See aga suurendab vajadust parema ja üheselt arusaadava informatsiooni järele.

Enamasti on aastaaruanded põhiressursid ka konkurentide jaoks, mille tõttu võivad väiksemad ettevõtted olla vähem alid avalikustama lisainformatsiooni, mis võiks neid seada halvemale positsioonile (Dumontier, Raffournier 1998, 221). Peale selle võib eeldada, et ka meedia ja ühiskond lihtsalt ootavad suurematelt ja võib-olla ühtlasi ka tuntumatelt ettevõtetelt rohkem informatsiooni.

2.2. Ettevõtte juhtkond ja omanikud

Kui omandiõigused ja kontroll on erinevate inimeste käes, siis see tekitab esindamiskonflikti juhtkonna ja aktsionäride ehk omanike vahel, mis suurendab vajadust jälgida juhtkonda. Esindamiskonflikti vähendamiseks võtavad tõenäolisemalt IFRS-i kasutusele ettevõtted, kus on omandiõigus tugevalt eraldatud. (Matonti, Iuliano 2012, 49)

Rahvusvahelised raamatupidamisstandardid on üsna ranged ning piiravad ka raamatupidamiseeskirjade valikuid. Näiteks peidetud reservide kasutamine on keelatud, seega suurendab see nii ettevõtte kui ka juhtkonna usaldusväärsust. IFRS-i järgimine võib seega olla aktsionäride poolt nõutud või juhtide loodud võimalus suhete parandamiseks, et vähendada esindamiskulusid. Finantsaruanded on põhilised informatsiooniallikad väikeaktsionäridele ning seetõttu ei saa nad kulutada palju lisainformatsiooni otsingutele ja juhtide jälgimisele. Seetõttu peaksid nad eelistama rangemaid raamatupidamisstandardeid, mis piiravad juhtide valikuid seoses raamatupidamiseeskirjadega ja nõuavad rohkem informatsiooni avalikustamist. Seega peaksid olema palju väikeaktsionäre omavad ettevõtted rohkem motiveeritud kasutama seesuguseid standardeid kui ettevõtted, kellel on suuraktsionärid. (Dumontier, Raffournier 1998, 222-223)

Kui ettevõttel on palju suuromanikke, siis vähendab see sundvõõrandamise probleemi, sest ühelgi omanikul pole piisavalt hääli, et kontrollida ettevõtet ühepoolselt. Seega, kui aktsionärid omavad suurt osa ettevõttest, siis vajadus kõrge kvaliteediga informatsiooni avalikustamise järele on vähem tõenäolisem, sest suuri koguseid ettevõtte väärtpabereid omavad inimesed saavad otseselt jälgida üksikaktsionäre ja juhtkonda. (Matonti, Iuliano 2012, 49) Sarnast on väitnud ka Cuijpers ja Buijink ehk kui ettevõttel on palju ettevõttesiseseid osapooli, siis on ka vähem põhjuseid, miks avalikustada kõrge kvaliteediga finantsinformatsiooni kui ettevõtetel, kes toetuvad enamasti välistele osapooltele (2005, 497).

Näiteks pereettevõtteid on iseloomustatud kõrge omandiõiguste koondumisega. Pereettevõteteks saab nimetada neid, kus vähemalt 50% hääleõigusest ja käibesolevatest aktsiatest on ühe pere käes. Näiteks Itaalias on ettevõtted tavaliselt täielikult või osaliselt pereettevõtted ehk pere omandis. Seega pole suuri erinevusi omanike ja juhtkonna vahel, mis viitab sellele, et pole ka soovi kasutada IFRS-i. (Matonti, Iuliano 2012, 49-50) Samuti Itaalias läbi viidud uuringust tuli välja, et IFRS-i vabatahtlik kasutusele võtmine väheneb kui ettevõtte omandiõiguste koondumine suureneb (*Ibid.*, 63).

Ettevõtted võivad kasu saada ka välisinvestoritest. Välisinvesteeringud aitavad ettevõtte kasvule kaasa. Samas seesugused ettevõtted puutuvad kokku informatsiooni asümmeetria probleemidega, sest välisomanike jaoks on kallim olla ettevõttest teadlik kui kohalikule omanikule. (Francis *et al.* 2008, 339) Rahvusvaheliselt tuntud raamatupidamisstandardid lasevad välisinvestoritel jälgida ettevõtet ja tema finantstulemusi paremini (Orens *et al.* 2010, 8). Vabatahtlik IFRS-i kasutusele võtmine on üks viis, kuidas anda teada potentsiaalsetele välisinvestoritele raamatupidamise usaldusväarsuse ja finantsilise läbipaistvuse kohta ja teha see nende jaoks atraktiivsemaks (Francis *et al.* 2008, 339). Lisaks sisaldavad IFRS-i põhjal koostatud aruanded enamasti rohkem informatsiooni võrreldes kohalike standarditega, mis lubab välisosapoolel teha kaalutletumaid otsuseid. Vähemalt ühe välismaise omanikuga ettevõtted on suurema tõenäosusega valmis avaldama finantsaruandeid vastavalt IFRS-ile vähendades nii informatsiooni asümmeetriat. (Orens *et al.* 2010, 8) Seega eeldatakse, et ettevõtte valib suurema tõenäosusega IFRS-i kasutamise, kui vähemalt ühe omaniku kodumaa erineb ettevõtte riigist (Matonti, Iuliano 2012, 50).

Enamasti teevad raamatupidamisstandardite valiku siiski ettevõtte juhtkond ja omanikud, seega valik võib sõltuda sellest, kas juhtkond ja omanikud langevad kokku ning mis taust ja millised eesmärgid neil on.

2.3. Rahvusvaheline tegevus ja tütaretevõtted

Ettevõtte keerukust võib mõjutada ettevõtte tegevuste geograafiline hajutatus. Paljudel ettevõtetel tuleb suur osa müügitulust välismaalt, neil on välismaal asuvad tütaretevõtted, välistarnijad ja –kliendid. (Bassemir 2012, 10) Seega rahvusvahelisel tasandil tegutsevatel ettevõtetel on tõenäolisemalt palju heterogeensem huvipoolte grupp (Andre *et al.* 2012, 8). Samuti puutuvad seesugused ettevõtted kokku erinevate keeruliste teemadega kultuuriliste ja seaduslike, klientide, tarnijate, töötajate, valuutade ja keeleliste erinevuste tõttu. Need omakorda suurendavad infotöötlemist ja infovajadust ettevõtte sees ning ettevõtte ja teiste osapoolte vahel. (Bassemir 2012, 10)

Välismaal tegutsevad ettevõtted avaldavad suurema tõenäosusega kõrgema kvaliteediga finantsinformatsiooni välisosapooltele kui teised ettevõtted. Finantsaruanded, mis on koostatud vastavalt IFRS-ile tekitavad välisklientides, -tarnijates või valitsustes usaldust, sest nad on IFRS-i ja nende tõlgendustega rohkem tuttavad kui ettevõtte kohalike standarditega. See vähendab ka väliste osapoolte ebakindlust ettevõttega tehinguid tehes. (Orens *et al.* 2010, 8)

Lisaks võib IFRS-ile üleminekut mõjutada ka ekspordiaktiivsus. Väliskaubandus tõstab majanduskasvu, mistõttu ekspordiga seotud ettevõtete müügitulu kasvab. Peale selle on eksportijad tüüpiliselt suuremad ja kapitalimahukamad, mis loob vajaduse välise finantseeringu järele. Eksportijad teevad tihtipeale tehinguid välisettevõtetega, seega IFRS-i-põhised finantsaruanded võivad olla olulised lepingute tegemise hõlbustamiseks välismaa osapooltega. (Francis *et al.* 2008, 339) Seega võivad rahvusvaheliselt tegutsevad ettevõtted olla huvitatud klientide, tarnijate ja valitsuste jaoks lihtsasti loetavate finantsaruannete koostamisest, et soodustada enda ärilist tegevust välismaal.

Rahvusvahelise tegevusega ettevõtted on tihtipeale suuremas võrgustikus, mis tähendab seda, et nendega on seotud ka teised ettevõtted. Tihtipeale asuvad ettevõtete tütaretevõtted välismaal, mis on aga ikkagi finantseeritud kohaliku võõrkapitaliga ja reguleeritud kohaliku turu järgi, seega IFRS-i kasutamine võib viia jällegi selleni, et finantsinformatsioon on paremini loetav ja kulud on planeeritust väiksemad. (Andre *et al.* 2012, 8)

Mitmetes riikides peavad börsil tegutsevad ettevõtted koostama konsolideeritud aruandeid IFRS-i järgi, mistõttu samade standardite kasutamine tütaretevõtetes kergendab seda protsessi ja vähendab ka aruandluse kulusid. Samuti annab see parema ülevaate

tütarettevõttest ja aitab teda paremini jälgida. (Orens *et al.* 2010, 7) Börsiettevõtete tütarettevõtete jaoks on IFRS olnud alates 2005. aastast ratsionaalseks valikuks, et kergendada kontode konsolideerimist ja ühtlustada sisemist informatsiooni (Craig *et al.* 2012, 495). Kõrge kvaliteediga raamatupidamisstandardite kasutamine võib ka piirata juhtkonna valikuvõimalusi andmete ümberhindamisel (Matonti, Iuliano 2012, 51). See tähendab seda, et kõik kasutavad samu meetodeid ja konsolideeritud aruannete koostamisel ei teki raskusi või võimalusi, et tütarettevõtte andmeid juhitakse soovitud suunas tänu erinevatele standarditele. Seega, selleks, et parandada ettevõtete grupi aruandluse võrreldavust, võivad tütarettevõtted olla kohustatud kasutama samu finantsaruandluse meetodeid nagu emaettevõtte (*Ibid.*, 52). Näiteks Itaalias läbi viidud uuringust selgus, et IFRS-i vabatahtlik kasutusele võtmine suureneb, kui ettevõtte on tütarettevõtte ja kui ettevõtte emaettevõtte kasutab IFRS-e (*Ibid.*, 64).

Kui paljudes riikides on võimalik tütarettevõtetel teha raamatupidamist emaettevõttest erinevate standardite järgi, siis võib IFRS-i valikut mõjutada see, kui emaettevõtte juba kasutab IFRS-i.

2.4. Ettevõtte valdkond

Raamatupidamispraktika valikud sõltuvad vähemalt osaliselt juhtkonna eesmärkidest ning need valikud kalduvad igas valdkonnas koonduma. Teave, mida antakse ettevõtte kohta, erineb valdkondade vahel valdkonnaspetsiifiliste raamatupidamisregulatsioonide ja ka surve tõttu olla konkurentsivõimelisem. Need tegurid võivad IFRS-i kasutamisel põhjustada valdkondades erinevusi kuludes ja saadavates kasudes. (Andre *et al.* 2012, 10) Seega ettevõtte valdkond ja tegevus võivad mõjutada valikut järgida kohalikke või Rahvusvahelisi Finantsaruandluse Standardeid.

Ettevõtteid, kes tegutsevad kõrgtehnoloogia sektoris, võib iseloomustada kui informatsiooni keerukuse ja kõrgema informatsiooni asümmeetriaga. Kõrgtehnoloogilise tegevusega ettevõtted, kus immateriaalsed varad on peamised ressursid, võivad üritada teadus- ja arendustegevusega seotud informatsiooni asümmeetriat vähendada, võttes kasutusele IFRS. (Bassemir 2012, 10) Valdkonna analüüs Euroopa Liidu liikmete seas on välja toonud, et tootmisettevõtted võtavad suurema tõenäosusega kasutusele IFRS, samas kui põllumajanduses, metsanduses, kalanduses, kaevanduses ja ehituses ning jaekaubanduses ja hulgikaubanduses tegutsevad ettevõtted võtavad väiksema tõenäosusega kasutusele IFRS-i.

Suuri erinevusi pole aga leitud transpordi, kommunikatsiooni, elektri, gaasi ja olmeteenuste ettevõtete kohta. (Cuijpers, Buijink 2005, 501) Võttes arvesse aga Euroopa avaliku sektori ettevõtteid, on leitud, et viimaste valdkondade ettevõtted võtavad just suurema tõenäosusega IFRS-i kasutusele. (Matonti, Iuliano 2012, 53) Saksamaal läbi viidud uuringust leiti, et IFRS-i kasutajaid on rohkem tootmis- ja teenindustevõtetes. Samas kaevanduse, ehituse, transpordi ja kommunaalteenustega tegelevad ettevõtted on vähem valmis kasutusele võtma IFRS-i. (Orens *et al.* 2010, 10) Broberg ja teised leidsid, et Rootsis avalikustavad tootmisettevõtted vabatahtlikult rohkem informatsiooni, kuid uuringutega, tervishoiuga ja telekommunikatsiooni valdkonnas tegutsevad ettevõtted avalikustavad vähem teavet (Broberg *et al.* 2010, 370). Kuigi ka Matonti ja Iuliano väitsid, et tootmisettevõtted kasutavad suurema tõenäosusega IFRS-i kui mittetootmisettevõtted, sest tootmisettevõtted on kapitalimahukamad, siis nende poolt Itaalias läbi viidud uuringust sellele tõestust ei leitud (2012, 54). Erinevate uuringute tulemused on kohati ebaselged, kuid saab järeldada, et IFRS-i kasutavate ettevõtete puhul on siiski enamasti tegemist tootmisettevõtetega.

2.5. Finantsvõimendus

Võõrkapital aitab suurendada aktsionäride tulu. Laenukulud põhinevad ettevõtte hetkeriskil ning seetõttu eelistavad aktsionärid investeerida laenatud raha riskantsemasse varasse, et suurendada eeldatavat tulu ilma lisakuludeta. (Dumontier, Raffournier 1998, 223) Kõrgema riski korral on laenukulud enamasti suuremad (Orens *et al.* 2010, 9). Ettevõtte riski võivad näidata ebastabiilsed tulud ja seetõttu kasutatakse paljudes riikides kasumi tasandamist, et kasumi volatiilsust tehnilikult vähendada (Dumontier, Raffournier 1998, 223). IFRS-i kasutamine piirab kasumi tasandamist, mistõttu see märku paremast finantsaruandluse kvaliteedist. Seega ajendab ettevõtteid end muutma läbipaistvamaks, et saada odavamalt ja paremate tingimustega laenu. Finantsvõimendus on positiivselt seotud vajadusega jälgida aktsionäre ja kreditore, seega kõrge finantsvõimendusega ettevõtted võtavad suurema tõenäosusega kasutusele IFRS-i, et vähendada laenukulusid. (Orens *et al.* 2010, 9)

Näiteks just börsil noteerimata ettevõtete jaoks on kõrge finantsvõimenduse tase seotud vabatahtliku rohkema informatsiooni avalikustamisega, sest ettevõtted võivad eelistada lihtsamat ligipääsu välismaistele kreditoridele. Niimoodi IFRS-i kasutades tahetakse saada

paremaid laenutingimusi ja see võib muutuda kasulikumaks kui finantsvõimenduse tase tõuseb. (Andre *et al.* 2012, 9)

Samas on välja toodud ka seda, et finantsvõimendus võib näidata ettevõtte sõltuvust omakapitalist (*Ibid.*). Ettevõtteid, kes toetuvad rohkem omakapitalile, on iseloomustatud kui kõrgema informatsiooni asümmeetriaga juhtkonna ja aktsionäride vahel (Orens *et al.* 2010, 9). Seetõttu, et madalama finantsvõimendusega ettevõtted sõltuvad rohkem omakapitalist, kalduvad nad alluma rohkem aktsionäride nõuetele avalikustada rohkem informatsiooni, et vähendada informatsiooni asümmeetriat. (Andre *et al.* 2012, 9)

Sellele, et IFRS-i vabatahtlikult kasutavad ettevõtted on suurema finantsvõimendusega, on kinnitust leidnud nii Andre jt (2012, 19), Matonti ja Iuliano (2012, 63) ja Bassemir. Orens jt (2010, 12), kuid Dumontier ja Raffournier (1998, 240) leidsid, et IFRS-ide kasutamine polnud finantsvõimendusega seotud.

Seega nii teoreetilisest poolest kui ka uuringute tulemusi vaadates võib järeldada, et IFRS-i vabatahtlikult kasutavad ettevõtted on enamasti suurema finantsvõimendusega.

2.6. Ettevõtte kasv ja kapitalimahukus

Kõrgemad kasvuvõimalused näitavad suuremat finantseerimise vajadust ja see võib mõjutada valikut raamatupidamisstandardite vahel (Bassemir 2012, 20; Andre *et al.* 2012, 10). Ettevõtte, kes on suurema kasvuvõimalusega, mis põhineb eeldataval investeringukasvul, vajab tõenäolisemalt välisfinantseeringut, et rahastada praeguseid ja tulevasi kasumlikke projekte (Francis *et al.* 2008, 339). Ettevõtteid võib motiveerida IFRS-i kasutusele võtma ka asjaolu, et välisfinantseerijaid meelitab paremini teadmine, et ettevõtte raamatupidamislik informatsioon on kõrge kvaliteediga (Andre *et al.* 2012, 10). Seega tundub ettevõtte jaoks kasulik kasutada kõrgema kvaliteediga raamatupidamisstandardeid, et teha end nähtavamaks ja parandada enda finantsseisundit, mis võimaldab ettevõttel saada välisfinantseeringut madalama hinnaga (Francis *et al.* 2008, 332).

Selleks, et saavutada kasvustrateegiaid on vaja tõsta väliskapitali. Olemasolevad suhted laenajaga võivad mõjutada teda oma informatsioonielist finantseerimistingimuste läbirääkimisel ära kasutama, mis võib viia selleni, et tehing jääb pooleli. Selleks, et vähendada sõltuvust laenajast, võivad ettevõtted soovida rohkem, kuid vähem lähedasi suhteid. Seetõttu, et neil mittelähedaste suhetega laenajatel on vähem informatsiooni, võivad nad hakata

kahtlustama, et ettevõttel läheb halvasti. Selliste probleemide vältimiseks võetakse kasutusele IFRS, et avalikustada enam üldist informatsiooni. Selle tulemusena saavad laenajad paremini ettevõtet jälgida, vähendades kontrolli ja tehingutega seotud kulusid ja seeläbi küsida madalamat laenuintressi. (Bassemir 2012, 9) Lisaks on leitud, et enamasti hakkavad just nooremad ettevõtted suurema tõenäosusega IFRS-i kasutama, sest neid on iseloomustatud kui suuremate kasvuvõimalustega ja kõrgema informatsiooni asümmeetriaga. (*Ibid.*, 20)

Seega, ettevõtted, kes on alles alustamisjärgus või kellel on potentsiaal kasvada, vajavad selleks ressursse. Nende saamiseks on aga vaja laenuandjatele end näidata usaldusväärseks ja läbipaistvamana, mistõttu võetakse kasutusele IFRS.

Alustavad ettevõtted ja kasvavad ettevõtted vajavad kapitali, et enda eesmärged saavutada. Seetõttu võib mõjutavaks teguriks olla ka kapitalimahukus.

Põhivara proportsioon varades näitab kapitalimahukust (Dumontier, Raffournier 1998, 224). Ettevõtte jälgimise vajadus on suurem, kui on investeeritud rohkem käibevarasse kui põhivarasse, sest käibevara on riskantsem (Orens *et al.* 2010, 10). Vastavalt sellele on IFRS-i kasutamise vajadus samuti suurem just vähem kapitalimahukamate ettevõtete jaoks (Dumontier, Raffournier 1998, 224).

Kapitalimahukust võib käsitleda kui sisenemisbarjääride näitajat. Madala sisenemisbarjääriga (väikese põhivara osakaaluga) ettevõtted ei soovi informatsiooni eriti avalikustada, sest uued sisenejad võivad vähendada ettevõtte positsiooni turul. IFRS-i kasutamine suurendab ettevõtte läbipaistvust, seepärast on madalama kapitalimahukusega ettevõtete soov kasutada IFRS-i samuti madalam. (Orens *et al.* 2010, 10) Lisaks muretsevad juhid vähem ettevõttesisese informatsiooni paljastamise pärast, kui see ei tekita eriti kahju ehk kui turule sisenemisbarjäärid on suhteliselt kõrged (kõrge põhivara osakaal) (Bassemir 2012, 12). Sisenemisbarjääride seisukohast peaksid IFRS-i kasutama hoopis kapitalimahukamad ettevõtted, mis on aga vastuolus eelneva väitega.

Näiteks nii Dumontier'i ja Raffournier'i (1998, 240) kui ka Bassemiri poolt (2012, 21) läbi viidud uuringust tuli välja, et IFRS-i kasutavad suurema tõenäosusega vähem kapitalimahukad ettevõtted. Samas Andre jt (2012, 19) ja Orens jt (2010, 12) leidsid, et kapitalimahukus IFRS-i kasutamist ei mõjuta.

2.7. Ettevõtet auditeeriva ettevõtte maine

Arvatakse, et audiitorite valik on seotud IFRS-i kasutusele võtmisega. Kui ettevõtted kasutavad IFRS-i, siis võib nende finantsinformatsiooni usaldusväärsust täiendada ka see, kui ettevõtet auditeerib hea mainega audiitorettevõtte. Seega võib audiitori valik tuleneda IFRS-i järgimisest. (Andre *et al.* 2012, 11)

Samas võib ka audiitoritel olla oma roll selles, mis raamatupidamisstandardid kliendid valivad. Suuremad ja tuntumad audiitorettevõtted võivad õhutada ettevõtteid rohkem informatsiooni avalikustama. On oletatud, et see võib olla nende enda huvi, et kliendid kasutaksid keerulisi raamatupidamisstandardeid. Just suurtel audiitorettevõtetel on kaalul kõrge reputatsioon. Audiitorite jaoks on oluline sõltumatus ning suunates kliente rangemate raamatupidamisstandardite poole, näitavad nad seda ja tugevdavad nii oma mainet. Lisaks on suurtel ja rahvusvahelistel audiitorettevõtetel konkurentsieelis IFRS-i rakendamisel tänu paljurahvuselistele töötajatele ja parematele koolitusvõimalustele. Seega võib audiitorite valik olla nii IFRS-i kasutamise tagajärg kui ka põhjus. (Dumontier, Raffournier 1998, 225)

Itaalias leiti, et vabatahtlike IFRS-i kasutajate audiitorid oli suured ja mainekad ettevõtted nagu PwC, Ernst & Young, KPMG, Deloitte või Touche Tohmatsu (Matonti, Iuliano 2012, 59). Ka Suurbritannia (Andre *et al.* 2012, 19) ja Šveitsi uuringutest selgus, et enamasti olid audiitoriteks hea mainega ettevõtted (Dumontier, Raffournier 1998, 232).

Seega saab väita, et vabatahtlikke IFRS-i kasutajaid auditeerivad tuntud ja mainekad audiitorettevõtted. Lisaks eeltoodule pakub autor välja, et selle põhjuseks võib olla ka IFRS-i keerulisus ning kui audiitor on usaldusväärne, siis tuntakse ka end kindlamini.

2.8. Muud ettevõttespetsiifilised tegurid

Lisaks nimetatud teguritele on IFRS-i vabatahtlikult kasutama motiveerivad mõjureid veelgi. Näiteks Broberg, Tagesson ja Collin leidsid, et kasumlikkus (varade tootlikkus ehk ROA) on positiivselt seotud vabatahtliku informatsiooni avalikustamisega, mis kinnitas teooriat, et ettevõtted avalikustavad enam „headel aegadel“ kui „halbadel aegadel“ (Broberg *et al.* 2010, 371). Kasutades IFRS-i võib olla ettevõttel soov näidata end kui heade tulemustega, seega võib arvata, et kalduvus kasutada IFRS-i tekib siis, kui ettevõtte teenib kasumit (Andre *et al.* 2012, 9). Samas on Bassemir väitnud vastupidist. Juhid muretsevad

vähem ettevõttesise informatsiooni paljastamise pärast, kui ettevõtte on vähemkasumlikumad (Bassemir 2012, 12). Seda, et IFRS-i vabatahtlikult kasutavad ettevõtte on vähem kasumlikud, on tõestanud ka Dumontier ja Raffournier (1998, 231), kuid Andre jt (2012, 19) ja Orens jt (2010, 12) leidsid, et see ei mõjuta üldse otsuse tegemist. Siiski on IFRS-i kasutusele võtmine tavaliselt pikemaajaliselt läbimõeldud valik, mida tehakse tihti sõltumata ettevõtte kasumlikkusest (Andre *et al.* 2012, 9). Seda toetab ka asjaolu, et kuigi mitmed on toonud välja seose kasumlikkuse ja IFRS-i vabatahtliku kasutamise vahel, siis uuringutest on sellele tõestust saadud vaid harva.

Ettevõtte, kus on madalam tööjõu efektiivsus, võivad vajada rohkem informatsiooni, et hinnata ettevõtte tulemusi. Seetõttu võib olla ka suurem võimalus, et ettevõtte kasutab IFRS-i. (*Ibid.*, 11) See ei saanud kinnitust Andre jt (*Ibid.*, 19) uuringust ning ka autor arvab, et antud tegur mõjutab IFRS-i valikut minimaalselt.

Lisaks arvatakse, et mõjutajaks võib olla ettevõtte suhe panga kui finantseerijaga. Pangad nõuavad vähem finantsaruandlust kui aktsionärid, sest pankadel on isiklikud kommunikatsioonikanalid, millega nad pääsevad ettevõtte juhtidele ligi (Soderstrom, Sun 2007, 693). Ettevõtte, kellel on tihedad suhted pangaga, on vähem ajendatud võtma kasutusele IFRS-i, sest tal pole vajadust kõigile rohkem informatsiooni avalikustada (Matonti, Iuliano 2012, 51). Kuigi Itaalia eraettevõtte on traditsiooniliselt finantseeritud pangalaenudega, siis Matonti ja Iuliano uuringus antud tegur siiski kinnitust ei leidnud (*Ibid.*, 62-63).

Peale selle on välja toodud, et juriidiline vorm võib samuti olla mõjutajaks ettevõtte võimele vastata finantseerimise vajadustega (Francis *et al.* 2008, 339). Omanike arv ja vahe omanike ning juhtkonna vahel on tõenäoliselt suurem aktsiaseltsides, mis aga suurendab vajadust kvaliteetse raamatupidamisinformatsiooni järele, et jälgida juhtkonda (Matonti, Iuliano 2012, 52). Kui Andre jt (2012, 19), Bassemir (2012, 27) leidsid, et IFRS-i kasutavad vabatahtlikult tõenäolisemalt alles loodud aktsiaseltsid, siis Francise (2008, 350) tulemustest selgus, et kasutajateks on pigem osühingud. Sellel, et kasutajateks võivad olla pigem alles loodud aktsiaseltsid, võib olla seos eelnevalt mainitud kasvuvõimaluste teguritega, mis tähendab, et noored ettevõtte vajavad ressursse, et tegutseda ja kasvada.

Lisaks arvab autor, et kindlasti võib üheks põhjuseks olla ka soov minna börsile ehk IFRS võetakse kasutusele juba varem, et üleminek oleks kergem.

2.9. Ettevõttespetsiifilised ja ettevõtte riigiga seotud tegurid

Eelnevate mõjurite puhul on tegemist ettevõttespetsiifiliste teguritega, mis näitavad informatsiooni asümmeetriat, mis omakorda võib mõjutada vajadust parema kvaliteediga raamatupidamise järele. Konkreetsemalt, ettevõtted on enam valmis võtma kasutusele IFRS-i, kui neil on suurem motivatsioon luua lepingulisi suhteid, mille kasu on suurem lepingulistesse suhetesse astumisest. (Francis *et al.*, 338) Lisaks ettevõttespetsiifilistele teguritele on tähtsad ka riigitasemel olevad tegurid.

Eeldatakse, et ettevõtted, kelle päritoluriigis on raamatupidamisstandardid madalama kvaliteediga, võivad rahvusvahelisi standardeid kasutades saada rohkem kasu, mis kaalub üles IFRS-ile ülemineku kulud (Cuijpers, Buijink 2005, 496). Seda tõestasid Cuijpers ja Buijink oma uuringus, kus leidsid, et lisaks sellele kasutatakse IFRS-i rohkem ka riikides, kus need on alternatiiviks kohalikele standarditele (*Ibid.*, 518).

Muidugi on oluline, millised on seadused, kuidas tunnetatakse kohtusüsteemi ja selle tugevust ning mõjujõudu, kuidas tunnetatakse korrupsiooni ja üldiseid finantseerimise piiranguid riigis. Kõik need tegurid mõjutavad riigi finantsilist arengut ja ärilist keskkonda. Kui kvaliteetne kohtusüsteem võib aidata kaasa lepingute tegemise protsessile, siis korrupsioon ja finantseerimise piirangud limiteerivad ettevõtte võimalusi. Seega majanduslik areng on aeglasem seal, kus on nõrk kohtusüsteem, esineb korrupsiooni ja kus ettevõtted puutuvad kokku finantseerimispiirangutega. Hästi arenenud finantsturud ja –institutsioonid aitavad ettevõtetel jagu saada moraalariskist ja kahjulikust valikust ning seetõttu vähendada ettevõtte kulusid raha laenamisel. (Francis *et al.* 2008, 341) Kasud on suuremad tugevamate institutsioonidega riikides, mistõttu võtavad sealsed ettevõtted suurema tõenäosusega IFRS-i vabatahtlikult kasutusele (*Ibid.*, 353). Seega riikides, kus õiguslik režiim pakub suuremat investorikaitset viib käitumiseni finantsaruandluses, mis peegeldab rohem informatsiooni ja kus on tegemist vähem tulude juhtimisega (*Ibid.*, 336). Kui keskkond äritegevuseks on tugev ja riik on majanduslikult arenenud, siis on tähtsamad ja kerkivad esile ettevõttespetsiifilised tegurid (*Ibid.*, 353).

Finantsaruandlus pole efektiivne turu ebatäiuslikkuse parandamisel, kui puuduvad institutsioonilised arengud õigussüsteemis ja selle jõumehhanismides. Seega ettevõttespetsiifilised tegurid on vähem olulised, kui saadav kasu on väiksem riigi institutsioonide arengu puudumise tõttu ja seega IFRS-i kasutamisest saadav kasu on limiteeritud kui ettevõtte asub nõrkade institutsioonidega riigis. (*Ibid.*, 336) Seetõttu on madala

SKP-ga riikides IFRS-i vabatahtliku kasutamise otsusel olulisemad riigitegurid kui ettevõttespetsiifilised tegurid (Francis *et al.* 2008, 352). Vastavalt riigiteguritele, IFRS-i kasutamine on suurem, kui õiguskaitse on madalam ja kohtusüsteemi tegevus on takistuseks äritegevuseks ja ärikasvuks, seega ettevõtted nõrkade institutsioonidega riikidest arvavad, et on kasulikum kasutada IFRS-i, et hõlbustada lepingulisi suhteid. Mida suuremad on aga takistused finantseerimiseks, seda väiksem on IFRS-i kasutusele võtmine, sest saadav kasu on väike. Vähendades finantseerimistakistusi, suurenevad ettevõttespetsiifilised tegurid võtta kasutusele IFRS-i. (*Ibid.*, 334) Seega ettevõttespetsiifilised eesmärgid mängivad rolli IFRS-i kasutamisel sõltumata riigiteguritest, kuigi ka viimased mõjutavad IFRS-i valikut (*Ibid.*).

Kokkuvõttes saab öelda, et tegureid, mis mõjutavad ettevõtteid IFRS-i vabatahtlikult kasutusele võtma, on päris palju. Samas ei saa väita, et otsuse tegemisel on mõjutajaks alati mingi kindel tegur, vaid pigem nende kõikide koosmõju. Näiteks ettevõtte keerukus, mis on mitmete tegurite kooslus, võib viia IFRS-i kasutamiseni. See võib tähendada seda, et ettevõtte on suur, struktuurid on keerulised ehk juhid ja omanikud on erinevad, temaga seotud osapoolte hulk on suur, valdkond on keerukas või tal on mitmeid tütarettevõtteid, mis võivad asuda ka välismaal ehk tegutsetakse rahvusvaheliselt. Nende kõikide tegurite tõttu võib tekkida ettevõttel vajadus muuta end läbipaistvamaks ja aruandeid kõigile osapooltele arusaadavamaks. Teiseks võib ettevõtte IFRS-i vabatahtlikult kasutama hakata, et enda tegevusi finantseerida. Põhjusteks võib olla see, et tegemist on uue ja suure kasvupotentsiaali või kõrge finantsvõimenduse taseme ettevõttega. Lisaks võivad mõjutajateks olla ka hea mainega audiitorid, kapitalimahukus, ettevõtte juriidiline vorm, ettevõtte enda hetkeolukord ning riigiga seotud tegurid nagu olukord riigis ja seadused. Riigitasemel olevad tegurid omavad suuremat mõju arengumaades, samas kui ettevõttespetsiifilised tegurid mängivad otsuste tegemisel suuremat rolli arenenud maades.

3. RAHVUSVAHELISI FINANTSARUANDLUSE STANDARDEID VABATAHTLIKULT KASUTAVAD ETTEVÕTTED EESTIS

Eestis kasutavad IFRS-i aruannete koostamisel Registrate ja Infosüsteemide Keskuse andmetel 2012. aasta seisuga kokku umbes 274 ettevõtet. See arv on aga äärmiselt väike, kui arvestada seda, et majanduslikult aktiivseid ettevõtteid on kokku umbes 108 884 (Majanduslikult ...). Seega võib eeldada, et ülejäänud kasutavad Eesti Head Raamatupidamistava. Kahjuks ei ole aga teada, kui paljud 274-st kasutavad IFRS-i kohustuslikult ja kui paljud vabatahtlikult.

3.1. Metoodika

Selleks, et teada saada IFRS-i vabatahtliku kasutamise kohta Eestis, tehti intervjuud ettevõtetega, kes kasutavad neid vabatahtlikult. Tegemist oli poolstruktureeritud intervjuuga. Algselt soovis autor analüüsida kõiki Eestis IFRS-i vabatahtlikult kasutavaid ettevõtteid Äri- ja Inforegistrist saadud andmete põhjal, kuid saadud andmed osutusid ebausaldusväärseks, mistõttu otsustatigi intervjuude kasuks. Andmed olid ebausaldusväärsed, sest ei langenud kokku mitmete ettevõtete aastaaruannetes oleva infoga. Ettevõtetel on vorme täites võimalik ise kirja panna, mis raamatupidamisstandardeid nad kasutavad ning neid andmeid ei kontrollita, mistõttu ei saa nende õigsuses kindel olla. Intervjuude kasuks räägib ka see, et on võimalik küsida otse ettevõttelt ning ka neid küsimusi, millele vastuseid Äri- ja Inforegistrist saadud andmetest ei saa.

Äri- ja Inforegistrist saadud IFRS-i kasutavate ettevõtete nimekirja alusel (vt lisa 1) valis autor välja potentsiaalsed IFRS-i vabatahtlikud kasutajad ja võttis neist 20-ga ühendust. Nendest 5 olid nõus intervjuule vastama. Ülejäänutest 3 põhjendasid mitte nõustumist sellega, et neid ei saa siiski pidada vabatahtlikeks kasutajateks, 2 ütles intervjuust ära ajapuuduse tõttu ning 10 jätsid töö autori kirjadele üldse vastamata.

Küsimustele vastasid OÜ Sakreti pearaamatupidaja Eleri Vesterova, AS Estonian Celli finantsdirektor ja juhatuse liige Siiri Lahe, AS Hansa Bussiliinide pearaamatupidaja Kaja Raabe, Ülemiste Center OÜ finantsjuht Nele Sumberg ja AS Magnumi finantsjuht Paavo Truu. Eleri Vesterovaga viidi 16. mail läbi intervjuu, Siiri Lahe, Kaja Raabe, Nele Sumberg ja Paavo Truu olid ajapuuduse tõttu nõus vastama kirja teel. Kõik intervjuud on välja toodud töö lisades 2-6.

3.2. Intervjuude analüüs ja tulemused

OÜ Sakreti pearaamatupidaja Eleri Vesterova on raamatupidajana töötanud 1998. aastast ehk umbes 16 aastat. AS Estonian Celli finantsdirektor ja juhatuse liige Siiri Lahe on finantsvaldkonnas töötanud 17. aastat. AS Hansa Bussiliinide pearaamatupidaja Kaja Raabe on raamatupidamis- või finantsvaldkonnas töötanud alates 1996. aastast ehk umbes 18 aastat ja Ülemiste Center OÜ finantsjuhil Nele Sumbergil on finantsvaldkonnas kogemust 8 aastat. AS Magnumi finantsjuhil on antud valdkonna kogemusi 18. aastat Üldiselt on küsitletute töökogemus sama pikk, välja arvatud Nele Sumbergil, kelle kogemus on kõige väiksem. Keskmise töökogemus on neil umbes 15. aastat. Seetõttu võib arvata, et inimesed, kes töötavad IFRS-i vabatahtlikult kasutavates ettevõtete finantsvaldkonnas, on pika töökogemusega.

Küsitletud ettevõtted on kõik erineva tegevusvaldkonnaga, mis teeb tulemused mitmekesisemaks. OÜ Sakret on Paide vallas, Mäos asuv ehituslike kuivsegude tootmisega tegelev ettevõtte, mis on tegutsenud nüüdseks 9 aastat. AS Estonian Cell asub Kundas, kus on tegutsenud 8 aastat puidutööstusega, täpsemalt puitmassi tootmisega. Viljandis asuv AS Hansa Bussiliinid (endise nimega Mulgi Reisid AS), mis on tegutsenud 65. aastat, tegeleb reisijateveo bussidega. Ülemiste Center OÜ asub Tallinnas ja tegeleb kinnisvara alase tegevusega, täpsemalt kinnisvara haldamisega ja on asutatud 2002. aastal ehk ettevõtte vanuseks on 12 aastat. AS Magnum on Laagris asuv ravimite jae- ja hulgimüügikontsern, mis on tegutsenud umbes 20 aastat. Kolme ettevõtte vanus on väiksem kui küsitletute töökogemus. Seega on ettevõtetesse tööle võetud inimesed juba eelneva kogemusega, mis võib olla IFRS-iga seoses vajalik nende keerukuse tõttu.

OÜ Sakretis on töötavate inimeste arv varieeruv, talvel umbes 20 ja suvel 25 töötajat. Ettevõtte tulu aastal 2012 oli 4,015 miljonit eurot. AS Estonian Cellis töötab 85 töötajat,

ettevõtte tulu aastal 2012 oli 67,47 miljonit eurot ning 2013 65 miljonit eurot. AS Hansa Bussiliinides on 56 töötajat ning müügitulu 2012. aastal oli 5,791 miljonit eurot. Ülemiste Center OÜs töötab 9 töötajat ning müügitulu 2012. aastal oli 7,656 miljonit eurot. AS Magnumis on töötajad umbes 950 ja müügitulu 2012. aastal oli 24 miljonit eurot. Töötajate arvu poolest kuuluks vaid AS Magnum suurte ettevõtete alla, sest töötajate arv ületab 250 piiri. Kui aga vaadata müügitulu, siis võiks suureks ettevõtteks nimetada AS Estonian Celli, sest ületab 50 miljoni euro piiri.

Kui küsiti, millal ja miks võeti ettevõttes IFRS kasutusele, mis seda võis mõjutada ja kelle poolt tuli otsus, siis OÜ Sakreti puhul tuli välja põhjuseks ettevõtte rahvusvaheline tegevus. Kuna OÜ Sakret tegutseb nii Eestis, Lätis kui ka Leedus ja laenud on võetud Lätist, siis oli vajalik, et aruanded oleksid ühtsed ja võrreldavad. Samuti tõi Vesterova välja, et põhiline finantsosakond asub Lätis ja see otsus tuligi sealt poolt ehk tegemist oli omanike otsusega. IFRS võeti seal kasutusele 2010. aastal ehk see on kasutusel olnud alles neli aastat. AS Estonian Cellis võeti IFRS kasutusele 2006. aastal ning otsustavaks oli rahvusvaheline omanikering. AS Hansa Bussiliinides võeti IFRS kasutusele alles 2012. aastal, põhjuseks ettevõtte kuulumine konsolideerimisgruppi ja soov kajastada finantstulemusi õiglasemalt võrreldes RTJ-ga. Otsus tuli juhatuse poolt. Ülemiste Center OÜ finantsdirektor ei olnud põhjuses päris kindel, sest ta pole ettevõttes algusest peale töötanud, vaid tuli sinna hiljuti. Siiski arvas ta, et see otsus tehti ettevõtte asutamisel ehk 2002. aastal ning põhjuseks tõi välja kinnisvarainvesteeringu ehituse pangalaenu, mistõttu laenuandja nõudis IFRS-i kasutamist. AS Magnumis võeti IFRS kasutusele 2006. aastal ning see otsus oli seotud plaaniga minna börsile ning kaudselt ka soliidsema ja krediitiasutustele usaldusväärsema mulje jätmisega. Börsiplaanide otsus on alati osanike otsus, mistõttu nemad selle valiku tegidki. Ettevõtte siiki börsile ei läinud, kuid ei hakanud ka enam standardeid muutma.

Lisaks sooviti teada vastajate arvamust töös eelnevalt välja toodud tegurite kohta, mis võivad ettevõtet IFRS-i vabatahtlikult kasutama panna ning kas mõned neist on seotud ka nende ettevõttega. Vesterova arvas, et ettevõtte suurus võiks mõjutada, eriti kui tegemist on rahvusvahelise ettevõttega. Siiski Sakreti puhul see paika ei pea. Lisaks tõi ta mõjutajateks välja omanike ja juhtkonna eesmärgid, kasvupotentsiaali ja suhted pangaga. Viimase puhul tõi ta välja Sakreti näite, kus ettevõtte laenud on kõik võetud Läti pangast ja kuna pank tahab kõiki üksusi ühtemoodi näha, siis koostatakse IFRS aruandeid. Sakret oli pikka aega koostanud paralleelselt mõlema standardi järgi aruandeid, kuid lõpuks otsustati siiski IFRS-i

kasuks. Mõjutavat põhjust ei näinud ta aga omanike ja juhtkonna kokkulangemise, valdkonna ja finantsvõimenduse osas. Kapitalimahukus võiks mõjutada, kuid siiski jäi ta arvamusele, et see on kõikide faktorite koosmõju. Raabe tõi välja tegurid, mida saab ka AS Hansa Bussiliinidega seostada. Nendeks on IFRS-i kasutatav emaettevõtte, ettevõtte suurus, omanike ja juhtkonna eesmärgid, rahvusvaheline tegevus, valdkond, finantsvõimendus, kapitalimahukus, kasumlikkus, suhted pangaga ning maine ja tuntus. Truu arvates on mõjutavaks teguriks suures osas siiski usaldusväarsuse tõstmine partnerite silmis, sest IFRS on kui kvaliteedimärk. Nii Sakreti kui ka Estonian Celli ja Ülemiste Centeriga saab seostada omanike välismaist päritolu, sest Sakreti omanikud on pärit kõik Lätist, Estonian Cellil olid eelnevalt kõik kolm, kuid nüüd üks Austria päritolu ja Ülemiste Center OÜ puhul ei toodud küll välja kindlat inimeste arvu, kuid omanikuks on Norras asuv Linstow grupp. AS Magnumi omanikud on kõik eestlased.

Tuli välja ka see, et kõikide ettevõtete puhul on tegemist tütarettevõtetega, kellest mitmel on emaettevõtted välismaal. Näiteks AS Magnumi emaettevõtte asub Hollandis. Kui AS Estonian Cellil on Austrias asuv emaettevõtte, kes kasutab samuti IFRS-i, siis Ülemiste Center OÜ puhul emaettevõtte asub samuti välismaal, täpsemalt Norras, kuid kasutab sealseid standardeid. OÜ Sakreti emaettevõtte Sakret Holdings Sia asub Lätis, kuid on noorem kui tütarettevõtte ehk see asutati alles aastal 2013 ning kasutab samuti IFRS-i. AS Hansa Bussiliinide puhul asub emaettevõtte aga Eestis ja kasutab IFRS-i.

Kui vastustest tuli juba välja, et rahvusvaheline tegevus on mõjutajaks, siis seda saab seostada ka kõikide ettevõtetega välja arvatud Ülemiste Center OÜ-ga. Lisaks OÜ Sakret üksustele Lätis ja Leedus, eksporditakse osaliselt ka Venemaale. AS Estonian Cell ekspordib oma toodangut 100%-lt välismaale ning AS Hansa Bussiliinid tegeleb ka rahvusvahelise reisijateveoga. AS Magnum tegutseb neljas riigis (Eestis, Lätis, Leedus ja Soomes), samas tütarettevõtted tegutsevad kohalikul tasandil ja ekspordi osakaal on suhteliselt väike.

Kõikide ettevõtete puhul kasutati tuntud ja mainekaid audiitoreid. OÜ Sakreti audiitoriks on AS Deloitte Audit Eesti, AS Estonian Cellil ja AS Magnumil AS Pricewaterhousecoopers, AS Hansa Bussiliinidel KPMG ja Ülemiste Center OÜ-l Ernst & Young Baltic AS. Kõik tõi välja, et audiitorid pole IFRS-i kasutusele võtmist mingil määral mõjutanud. Vesterova mainis, et nende audiitorid sooviksid hoopis, et ettevõtte kasutaks RTJ-i, sest arvatavasti oleks see nende jaoks lihtsam ja mugavam.

Uurides ettevõtete plaanide kohta minna börsile, ei osatud sellele vastata. OÜ Sakreti puhul küll toodi välja, et see võib olla plaanis, kuid kindlalt seda väita ei osatud. AS Magnumil oli see küll kunagi plaanis, kuid praegu siiski mitte.

Selle kohta, kuidas läks ettevõtete üleminek IFRS-ile, olid vastused erinevad. Kui OÜ Sakreti puhul toodi välja, et üleminek ei tekitanud probleeme ega raskusi, kuigi raamatupidaja polnud nendega enne kokku puutunud, siis AS Hansa Bussiliinides oli tegemist keerulise ja aeganõudva protsessiga. AS Estonian Cellis ja Ülemiste Center OÜ-s kasutati IFRS-i algusest peale, seega üleminek otseselt puudus. IFRS-i kasutamisega on Vesterova sõnul muutunud nende aruandlus natuke keerulisemaks, sest aastaaruandeid peab koostama pdf-idena võrreldes RTJ-iga, kus kõik on tehtud lihtsamaks ja elektroonsemaks. Samas tõi ta välja, et riikide vaheline aruandlus on lihtsam, kuid muid olulisi muutusi ta täheldanud pole. Nele Sumberg tõi välja aruannete koostamisel täiendavad avaldamisnõuded, kuid väitis samuti, et mõju on siiski minimaalne. Ka Kaja Raabe ja Paavo Truu arvates igapäevatoos see muutusi kaasa pole toonud, kuid aruandlus on keerulisem ja põhjalikum. Raabe lisas, et selle põhjuseks on finantsseisundi õiglasem kajastamine. Praeguse seisuga kavatsevad kõik ettevõtted IFRS-i edasi kasutada ning nende kasutamisega ollakse üldiselt rahul.

Küsitlertelt küsiti ka seda, kes saavad nende arvates IFRS-i kasutamisest rohkem kasu kui RTJ-i kasutamisest. OÜ Sakreti puhul tõi Vesterova välja, et selleks on kindlasti omanikud ja krediitiasutus, kuid nende äripartneritel Eestis oleks arvatavasti isegi lihtsam, kui nad kasutaksid hoopis RTJ-i. RTJ oleks nende jaoks arusaadavam, sest Eestis kasutavad seda peaaegu kõik. Siiri Lahe tõi AS Estonian Celli puhul välja rahvusvahelise omaniku ja laenuandjad, sest nemad olid ka need, kes IFRS-i kasutuse määrasid. AS Hansa Bussiliinide kohta arvas Kaja Raabe, et kasu saajad on omanikud. Nele Sumberg selgitas, et Ülemiste Center OÜ puhul pole aga selleks omanikud, sest nad ei kasuta majandusaasta aruannet peamise infoallikana, vaid küsivad enda jaoks huvitavat infot, mis on ka üldjuhul detailsem, kokkulepitud vormi kujul. Kasu saajateks toob ta välja pigem kreditorid ja teised välised osapooled. Paavo Truu arvas, et audiitorid ja nõustajad, kes IFRS-i juurutamist nõustavad, saavad kasu, kuid eelkõige on nendeks aruannete tarbijad, kelle jaoks IFRS on põhjalikum.

Kui 2012. aasta andmetel on Eestis IFRS-i kasutajaid üldse 274, siis küsiti vastajatelt, mida nad sellest arvavad ja kas neid kasutajaid võiks olla rohkem. Vesterova arvates oli see arv üllatavalt väike, kuid samas tõi ta välja, et enamasti hakkab siiski rolli mängima asjaolu, kas ettevõtte tegutseb ka väljaspool Eesti turgu, kus see võiks isegi kasuks tulla. Nii Raabe kui

ka Sumbergi arvates on RTJ kasutamine siin mõistlik väikeste ettevõtete tõttu. Lahe sõnul sõltub IFRS-i kasutamine siiski ettevõtte omanikeringist ning Truu ei osanud seisukohta võtta, sest IFRS-i kasutamine pole eesmärk vaid vajalik teatud juhtudel.

Lisaks vabatahtliku kasutamise kohta küsiti ka küsimus selle kohta, mida arvatakse sellest, et alates 2005. aastast peavad kõik Euroopa Liidu ettevõtted börsil kasutama IFRS-i kohustuslikus korras. Nii Vesterova, Truu kui ka Sumberg arvasid, et see on mõistlik, sest huvipooli on rohkem ja sel juhul on võrreldavus parem. Raabe ja Lahe ei osanud aga hinnangut anda.

Küsimusele, mida arvatakse IFRS-ist üldiselt toodi välja, et need on siiski vajalikumad rahvusvaheliselt tegutsevate ettevõtete puhul. Vesterova arvas et, kuigi Sakreti puhul pole niivõrd keerulisi teemasid, valiks ta siiski RTJ-i, sest see on lihtsam ja mugavam. Truu tõi välja, et on hea kui reeglid ehk on omavahel kokku lepitud, kuidas midagi kajastada ja avaldada, ja seega on standardid olulised, et aruandlusest aru saada. Kuigi IFRS-i regulatsioon ei pruugi igas küsimuses olla mõistlik ja mõne tehingu kajastamine võib anda lugejale vale signaali, siis standardite puudumise korral oleks segadus veelgi suurem.

Kokkuvõttes saab öelda, et küsimustele vastanud on üsna pika kogemusega raamatupidamis- ja finantsvaldkonnas, mis on isegi kohati suurem kui ettevõtete vanused. Vaatluse all olnud ettevõtted tegutsevad valdkondades nagu ehituslike kuivsegude tootmine, puidutööstus, reisijatevedu, kinnisvara haldamine ja ravimite jae- ja hulgemüük. Ainult AS Magnumis ületab töötajate arv 250 piiri ehk seda võiks lugeda suureks ettevõtteks. Põhjused, miks küsitatud ettevõtted IFRS-i vabatahtlikult kasutavad on usaldusväarsuse suurendamine laenuandjate jaoks, finantstulemuste õiglasem kajastamine, rahvusvaheline tegevus, rahvusvaheline omanikering ja kunagine plaan minna börsile, mis siiski ei toimunud. Kui OÜ Sakret, AS Hansa Bussiliinid ja AS Magnum võtsid IFRS-id kasutusele hiljem, siis Ülemiste Center OÜ-s ja AS Estonian Cellis on need kasutusel olnud algusest peale. Kõikide ettevõtete puhul on tegemist tüarettevõtetega, samuti ollakse seotud rahvusvaheliste tegevustega, välja arvatud Ülemiste Center OÜ. Samuti on kõikide ettevõtete audiitorid tuntud ja mainekad, kuid nemad IFRS-i kasutusele võtmist ei mõjutanud. Küsitletute enda arvates on IFRS-i vabatahtliku kasutamise mõjutavateks teguriteks kindlasti rahvusvaheline tegevus, omanike päritolu ja suhted pangaga. Kasu saajateks peeti omanikke, krediitiasutusi, kreditorid ja välisosapooli. Kui OÜ Sakreti puhul toodi välja, et üleminek IFRS-ile polnud keeruline, siis AS Hansa Bussiliinide pearaamatupidaja arvates oli tegemist keerulise ja aeganõudva

protsessiga. Samuti toodi välja, et IFRS-i kasutamine pole oluliselt midagi muutnud, vaid mõju on olnud pigem minimaalne.

3.3. Arutelu ja järeldused

Käesolevas alapeatükis tuuakse välja seosed eelnevate uuringute ja intervjuude tulemuste vahel.

Kui erinevatest läbi viidud uuringutest maailmas tuli välja, et IFRS-i vabatahtlikud kasutajad on peamiselt suured ettevõtted, siis vaatluse all olnud ettevõtete puhul see eriti paika ei pea. Samas ongi Eestis väga vähe ettevõtteid, keda saab Euroopa Liidu õigusaktide järgi suureks pidada. Kui valdkonna põhjal võtavad IFRS-i vabatahtlikult kasutusele suuremas osas tootmisega tegelevad ettevõtted, siis selleks võib pidada ka OÜ Sakretit ja AS Estonian Celli. Nii nagu on toodud töös käsitletud erinevate autorite uuringutes on oluliseks teguriks see, kas tegemist on tütarettevõttega, siis ka küsitletud viis ettevõtet on kõik tütarettevõtted. Neist neljal asub emaettevõtte välismaal ning kolmel kasutab emaettevõtte IFRS-i. Kui eelnevate uuringute põhjal on tulnud välja, et mõjuriks on juhtkonna ja omanike kokkulangevus, mis vähendab informatsiooni asümmeetria probleemi, siis intervjuude vastustest ei tulnud välja, et omanikud ja juhtkond langevad kokku. Samas aga selgus, et kõigil peale AS Hansa Bussiliinide ja AS Magnumi on keegi omanikest välismaalt, mis toetab jällegi uuringute tulemusi. Nii OÜ Sakret, AS Hansa Bussiliinid, AS Estonian Cell kui ka AS Magnum on seotud rahvusvahelise tegevusega, sealhulgas teenuste või toodete ekspordiga ja vastanud tõid ka ise välja, et see on üks olulisemaid faktoreid, miks kasutatakse IFRS-i. Samuti on OÜ Sakret ja Ülemiste Center OÜ seotud laenuandjatega ehk ka see tõestab asjaolu, et IFRS-i vabatahtliku kasutaja jaoks on oluline muuta end läbipaistvamaks välistele osapooltele ja enda finantseerimiseks. Kõikide ettevõtete audiitoriteks on tuntud ja mainekad ettevõtted nagu PwC, Ernst & Young, KPMG ja Deloitte, mis on välja tulnud ka eelnevate uuringute tulemustest. Kuigi audiitorid ei mänginud IFRS-i kasutusele võtmisel rolli, siis võib eeldada, et nende kasutamine suurendab ettevõtete usaldusväarsust ning nende peale ollakse kindel, sest antud audiitorettevõtete taustad on mainekad. Juriidilise vormi koha pealt on andmeid liiga vähe, et üldist järeldust teha, sest vastanutest kahe puhul oli tegemist osäühinguga ja kolme puhul aktsiaseltsiga. Kui võiks arvata, et IFRS-i vabatahtliku kasutamise põhjuseks võib olla soov minna lähiajal börsile, siis vaatluse all olnud ettevõtted

aga seda teha ei kavatse või vähemalt pole vastanud sellest teadlikud. Samas AS Magnumil oli IFRS-i kasutusele võtmise põhjuseks just plaan minna börsile, kuid see jäi siiski ära.

Vastanute enda arvamused mõjutavate tegurite osas langesid kokku rahvusvahelise tegevuse, omanike päritolu ja laenuandjate osas. Kui nendele osati tuua seletus enda ettevõtte näite näol, siis teiste tegurite kohta ei osatud eriti midagi arvata ega ka seletusi tuua. Seega saab järeldada, et ettevõtete esindajad oskavad siiski välja tuua vaid tegureid, mis on seotud nende enda ettevõttega. Selle põhjuseks on kindlasti suur töökoormus, kiire elutempo, mis ei võimalda olla pidevalt kursis ka kirjandusliku ja teoreetilise poolega. Seega teatakse vaid seda, millega puututakse kokku tööpraktikas.

Lisaks saab välja tuua asjaolu, et kolme ettevõtte puhul on vastanute enda kogemused raamatupidamis- ja finantsvaldkonnas pikemaajalisemad, kui on ettevõtte tegutsemisaastad. Seega võib arvata, et antud ettevõtete puhul on oluline, et finantsvaldkonnas töötavad inimesed on juba pikema kogemusega, mis võiks toetada IFRS-i kasutamist. Üldiselt ollakse IFRS-i kasutamisega rahul, kuigi aruandluse koostamine on keerulisem kui RTJ-i korral. Peale selle oli Eestis IFRS-i kasutajate arvu – 274, hindamine vastajate jaoks raske. Samas tuli välja, et kui ettevõtted on väiksed ega tegutse rahvusvaheliselt, siis polegi mõistlik IFRS-i kasutada. Mõistlikuks aga hinnatakse asjaolu, et IFRS-i kasutamine on kohustuslik börsiettevõtetele, sest neil on rohkem huvipooli.

Tulemuste põhjal saab antud ettevõtteid pidada kindlasti keerulise struktuuri ja võrgustikuga ettevõteteks, sest nad on seotud mitmete teiste ettevõtetega nii kohalikul kui ka rahvusvahelisel tasandil. See langeb kokku kirjanduslikust poolest tulnud väitega, et IFRS-i kasutavad vabatahtlikult rohkem keeruliste struktuuridega ettevõtted.

Seda, kas keegi antud ettevõtetest on kui „sildiga“ IFRS-i kasutaja, on raske öelda. Kui OÜ Sakreti ja Ülemiste Center OÜ puhul saab kindlalt öelda, et põhjuseks on laenuandjad, AS Estonian Cellil on mõjutajaks rahvusvaheline omanikering (emaettevõtte) ja AS Hansa Bussiliinidel on mõjutajaks emaettevõtte, siis on raskem välja tuua kahe viimase täpseid põhjuseid. Mingil määral võiks „sildiga“ kasutajaks pidada AS Magnumit, sest nad tõid välja, et põhjuseks on usaldusväärse tõstmine teiste silmis. Siiski ei saa jätta tähelepanuta fakti, et peamine põhjus oli soov minna börsile, mis jäi ära ja seetõtt standardeid enam muutma ei hakatud. Lisaks ollakse väga suures võrgustikus ja seotud mitmete ettevõtetega välismaalt, mis teeb IFRS-i kasutamisega aruanded kõigile arusaadavaks.

Seetõttu, et küsitletud on Eesti ettevõtteid, ei ole võetud vaatluse all riigi tasemel olevaid tegureid. Eestit saab pidada arenenud riigiks, kus riigitegurid pole niivõrd tähtsad kui ettevõttespetsiifilised tegurid ehk ettevõtete enda eesmärgid. Samuti ei toonud ka keegi välja, et riigiolukord võiks olla kuidagi mõjutavaks faktoriks.

Intervjuus osalenud ettevõtete andmed lähevad suures osas kokku sellega, mis on välja tulnud eelnevalt maailmas läbi viidud uuringutest. Tulemuste põhjal saab järeldada, et ainuüksi üks tegur ei pruugi olla mõjutajaks, vaid pigem on need omavahel seotud ja IFRS-i kasutamise otsus tehakse mitme teguri koosmõju tõttu. Samas ei saa vaid viie ettevõtte puhul teha üldistusi. Kuigi pole teada kõikide Eestis IFRS-i vabatahtlikult kasutavate ettevõtete profiili ja andmeid, siis on siiski eesmärk täidetud ja saadud teada, mis võib mõjutada Eesti ettevõtet IFRS-i vabatahtlikult kasutusele võtma ning kas sellel on olnud ka mõju. Vastuseks sellele on rahvusvaheline tegevus, omanikud või rahvusvaheline omanikering, kreditorid (usaldusväarsuse suurendamine) ning et mõju on suhteliselt minimaalne. Viimase põhjuseks võib olla asjaolu, et Eestis kasutatav RTJ on koostatud IFRS-i põhjal ning need on väga sarnased.

Autor arvab, et seda teemat võiks siiski edasi uurida ja luua üldine profiil Eesti ettevõtetest, kes kasutavad IFRS-i vabatahtlikult. Samuti saab teemat edasi uurida ka võrreldes vabatahtlikke kasutajaid Eestis kohustuslike kasutajatega, mis tooks erinevused paremini välja. Kui käesoleva bakalaureusetöö autoril kui üliõpilasel pole kõikide vajalike andmete kättesaamine võimalik, siis kindlasti on see võimalik mõnel kõrgemal institutsioonil. Teema uurimine on kasulik nii standardite koostajatele kui ka potentsiaalsetele IFRS-i kasutajatele.

KOKKUVÕTE

Vabatahtlik IFRS-ile üleminek algas suuremas osas 90ndate lõpus, kui paranes nende kvaliteet ja börsid hakkasid eelistama IFRS-i. Alates 2005. aastast peavad kõik Euroopa Liidu äriühingud koostama aastaaruandeid kooskõlas Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud IFRS-iga. Peale seda tekkis võimalus eristada vabatahtlikke ja kohustuslikke IFRS-i kasutajaid. Kui ühed olid selle kasutamiseks sunnitud, siis teised said valiku ise teha, mistõttu on ka mõju neile kasutajatele erinev. Lisaks eeldatakse, et ettevõtted teevad ratsionaalseid valikuid, kaaludes nii saadavat kasu kui ka kahju, siis peavad IFRS-i kasutamiseks olema motiivid ja tegurid, mis seda mõjutavad. Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, mis mõjutab Eesti ettevõtteid IFRS-i vabatahtlikult kasutusele võtma ja mis on IFRS-i mõju. Eesmärgi saavutamiseks töötati läbi kirjanduslik materjal, eelnevad seesugused uuringud ning küsiti arvamusi ja informatsiooni ka Eestis IFRS-i vabatahtlikult kasutatavalt ettevõtetelt.

IFRS-i vabatahtliku kasutamisega paraneb informatsioonikeskkond ja väheneb informatsiooni asümmeetria. See on tänu lisainformatsiooni avalikustamisele, mis suurendab ettevõtete jälgimist finantsanalüütikute ja investorite poolt. Lisaks vähenevad vead prognoosides, mida tehakse hinnates ettevõtte väärtust. Tänu kvaliteetsemale informatsioonile väheneb kapitalihind ja tõuseb ettevõtte väärtus, sest ettevõtte annab endast välja rohkem informatsiooni, mis tõstab välisosapoolte teadlikkust ettevõttest. Siiski eeldatakse, et saadav kasu IFRS-i vabatahtlikust kasutamisest on suurem pigem „tõsiste“ kui „sildiga“ kasutajate jaoks. Küsitledes Eesti ettevõtteid nagu OÜ Sakret, AS Estonian Cell, AS Hansa Bussiliinid, Ülemiste Center OÜ ja AS Magnum saadi teada, et nemad olulist mõju pole tunnetanud. Mingil määral on küll aruandlus läinud keerulisemaks, samas aga OÜ Sakreti puhul on Eesti, Läti ja Leedu üksuste vaheline aruandlus paranenud. AS Hansa Bussiliinide puhul toodi välja, et üleminek oli siiski üsna keeruline ja aeganõudev. Samas AS Estonian Cell ja Ülemiste Center OÜ on kasutanud neid algusest peale, mistõttu muutust nad hinnata ei osanud.

Kui IFRS-i mõju finantsjuhid ja raamatupidajad eriti ei tunnetanud, siis tegureid, mille tõttu IFRS-i kasutatakse sai paremini seostada. Kuigi enamasti on IFRS-i vabatahtlikult kasutavad ettevõtted suured, siis viiest küsitletud ettevõttest saaks suureks pidada töötajate

arvu poolest AS Magnumit ja müügitulu poolest AS Estonian Celli. Valdkondade põhjal oli tegemist kahe tootmisettevõttega (ehituslikud kuivsegud, puitmass) ning kinnisvara haldamise, reisijateveo ning ravimite jae-ja hulgimüügiga. Üheks põhiliseks mõjutajaks on rahvusvaheline tegevus ja rahvusvaheline omanikering. Kolmel ettevõttel oli vähemalt üks omanikest välismaalane ja samuti neli tegutsesid ka väljaspool Eestit. Lisaks oli olulisel kohal enda läbipaistvamana näitamine laenuandjate jaoks. Peale selle on huvitav asjaolu, et AS Magnumi esialgseks IFRS-i kasutamise põhjuseks oli plaan minna börsile, mis aga hiljem ära jäi. Kõigi viie ettevõtte puhul on tegemist tütarettevõtetega, kellest neljal asub emaettevõtte välismaal ja kolmel kasutab ka emaettevõtte IFRS-i. Seega võib ettevõtteid pidada keeruliste struktuuride ja võrgustikega ettevõteteks, kes ka uuringute põhjal võtsid IFRS-i suurema tõenäosusega kasutusele. Lisaks on kõikide ettevõtete audiitoriteks tuntud ja mainekad audiitorettevõtted, kes küll ei omanud IFRS-i kasutusele võtmisel rolli, kuid kelle kasutamine suurendab ettevõtte usaldusväarsust.

Vastanute enda arvamused mõjutavate tegurite kohta olid napid ning seletusi osati tuua vaid enda ettevõtte näitel, mis näitab seda, et ei olda teistest teguritest teadlik, ei olda kursis kirjandusliku poolega ning teatakse vaid seda, millega puututakse kokku oma töös. Kuigi IFRS-i kasutajaid on Eestis vaid 274, millest osa moodustavad ka vabatahtlikud kasutajad, ei osatud sellele eriti hinnangut anda. Vastustest sai välja lugeda, et see on Eesti mõistes mõistlik, kuna suurem osa ettevõtteid on väiksed ning kui rahvusvaheliselt ei tegutseta, siis polegi põhjust IFRS-i kasutada. Üldiselt ollakse IFRS-iga rahul ning neid kavatsetakse edasi kasutada.

Antud töö eesmärk sai täidetud ja selgitati välja, mis mõjutab Eesti ettevõtteid IFRS-i vabatahtlikult kasutusele võtma ja kuidas see on neid mõjutanud. Kindlasti on võimalik teemat edasi uurida ja luua ka üldine IFRS-i vabatahtlikult kasutavate ettevõtete profiil või võrrelda neid kohustuslike kasutajatega Eestis, et tuua erinevused veelgi paremini välja.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Andre, P., Walton, P., Yang, D. (2012). Voluntary adoption of IFRS: A study of determinants for UK unlisted firms. pp.43.
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1978986 (10.04.2014)
- Broberg, P. Tagesson, T., Collin, S-O. (2010). What explains variation in voluntary disclosure? A study of the annual reports of corporations listed on the Stockholm Stock Exchange. – *Journal of Management & Governance*, vol. 14, issue 4, pp. 351-377.
- Cahan, S. (2010). Adopting IFRS. – *Chartered Accountants Journal*, vol. 89, issue 4, pp. 56-57.
- Christensen, H. B., Lee, E., Walker, M. (2008). Incentives or standards: What determines accounting quality changes around IFRS adoption? pp.40.
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1013054 (15.04.2014)
- Christensen, H. B. (2012). Why do firms rarely adopt IFRS voluntarily? Academics find significant benefits and the costs appear to be low. – *Review of Accounting Studies*, vol. 17, issue 3, pp. 518-525.
- Craig, R., Guerreiro, M. S., Rodrigues, L. L. (2012). Voluntary adoption of International Financial Reporting Standards by large unlisted companies in Portugal – Institutional logics and strategic responses. – *Accounting, Organizations & Society*, vol 37, issue 7, pp. 482-499.
- Cuijpers, R., Buijink, W. (2005). Voluntary Adoption of Non-Local GAAP in the European Union: A Study of Determinants and Consequences. – *European Accounting Review*, vol. 14, issue 3, pp. 487-524.
- Daske, H., Hail, L., Leuz, C., Verdi, R. (2013). Adopting a Label: Heterogeneity in the Economic Consequences Around IAS/IFRS Adoptions. – *Journal of Accounting Research*, vol. 51, issue 3, pp. 495-547,
- Francis, J. R., Khurana, I. K., Martin, X, Pereira, R. (2008). The Role of Firm Specific Incentives and Country Factors in Explaining Voluntary IAS Adoptions: Evidence from Private Firms. - *European Accounting Review*, vol. 17, issue 2, pp. 331-360.

- Horton, J., Serafeim, G., Serafeim, I. (2013). Does Mandatory IFRS Adoption Improve the Information Environment? – *Contemporary Accounting Research*, vol. 30, issue 1, pp. 388-423.
- IFRS application around the world, jurisdictional profile: European Union. IFRS Foundation. <http://www.ifrs.org/Use-around-the-world/Documents/Jurisdiction-profiles/European-Union-IFRS-Profile.pdf> (06.12.2013)
- IFRS aruannete audit. AS PricewaterhouseCoopers. <http://www.pwc.com/ee/et/services/ifrs-aruannete-audit.jhtml> (22.11.2013)
- Karamanou, I., Nishiotis, G. P. (2009). Disclosure and the Cost of Capital: Evidence from the Market's Reaction to Firm Voluntary Adoption of IAS. – *Journal of Business Finance & Accounting*, vol. 36, issue 7/8, pp. 793-821.
- Kim, J-B., Shi, H. (2012a). IFRS Reporting, Firm-Specific Information Flows, and Institutional Environments: International Evidence. – *Review of Accounting Studies*, vol. 17, issue 3, pp. 474-525
- Kim, J-B., Shi, H. (2012b). Voluntary IFRS Adoption, Analyst Coverage, and Information Quality: International Evidence. – *Journal of International Accounting Research*, vol. 11, issue 1, pp. 45-76.
- Lahe, Siiri. AS Estonian Cell finantsdirektor. IFRS-i vabatahtlik kasutamine. E-kiri. (19.05.2014)
- Majanduslikult aktiivsed ettevõtted õigusliku vormi järgi, aasta. (2013). Statistikaamet. <http://www.stat.ee/68773> (22.04.2014)
- Matonti, G., Iuliano, G. (2012). Voluntary adoption of IFRS by Italian private firms: a study of the determinants. - *Eurasian Business Review*, vol. 2, issue 2, pp. 43-70.
- Mis on VKE? Euroopa Komisjon. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition/index_et.htm (16.04.2014)
- Orens, R., Renders, A., Crabbé, K. (2010). Voluntary Adoption of International Financial Reporting Standards in Private Firms: The German Case. pp. 20. <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/123456789/386764/1/RafOrens.pdf> (15.02.2014)
- Raabe, Kaja. AS Hansa Bussiliinid pearaamatupidaja. IFRS-i vabatahtlik kasutamine. E-kiri. (19.05.2014)
- Raamatupidamise seadus. Vastu võetud Riigikogus 20. novembril 2002. a – RT I, 2002, 102, 600.
- Registrite ja Infosüsteemide Keskuse 16.12.2013. a e-kiri.

Registrite ja Infosüsteemide Keskuse 05.05.2013. a e-kiri.

Soderstrom, N. S., Sun, K. J. (2007). IFRS Adoption and Accounting Quality: A Review. – *European Accounting Review*, vol. 16, issue 4, pp. 675-702.

Sumberg, Nele. Ülemiste Center OÜ finantsjuht. IFRS-ide vabatahtlik kasutamine. E-kiri. (20.05.2014)

Truu, Paavo. AS Magnum finantsjuht. IFRS-i vabatahtlik kasutamine. E-kiri. (25.05.2014)

Vesterova, Eleri. Sakret OÜ pearaamatupidaja. IFRS-i vabatahtlik kasutamine. Helisalvestis. (16.05.2014)

Who we are and what we do. (2014). IFRS Foundation.

http://www.ifrs.org/The-organisation/Documents/WhoWeAre_JAN-2014_ENG.PDF
(20.04.2014)

SUMMARY

DETERMINANTS OF VOLUNTARY USE OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS AND THEIR IMPLEMENTATION IN ESTONIA

Kaili Paas

Voluntary adoption of IFRS accelerated in the late 1990s, stock exchanges in Europe became more favorable towards implementation of the international accounting standards. Since 2005, all listed companies in the European Union are required to prepare their consolidated financial statements in accordance with IFRS. After that, it became possible to distinguish between voluntary and mandatory IFRS users. While one group is forced to adopt, the other can choose to whether to adopt IFRS or not, the effects are expected to be different. It is assumed that managers make rational decisions by weighting benefits and costs, therefore voluntary adopters must have reasons and incentives to adopt IFRS.

The question is, which determinants affect the decision to switch to IFRS and who are the voluntary users in Estonia. The purpose of this Bachelor's thesis is to find out, which determinants affect Estonian companies to adopt IFRS and what the impact is. To achieve the purpose of this paper the author studied different studies, and asked the opinions of the Estonian companies who are voluntary IFRS users.

While using IFRS voluntarily, the information environment improves and information asymmetry decreases. This is due to disclosed information, which increases financial analyst and investors following. Beside this, there is decrease in forecast errors, cost of capital and therefore the value of company increases. When OÜ Sakret, AS Estonian Cell, AS Hansa Bussiliinid, Ülemiste Center OÜ and AS Magnum were interviewed, it was founded out that they did not see a significant change. To some extent, reporting became more complicated, but for OÜ Sakret the reporting among Estonian, Latvian and Lithuanian subsidiaries

improved. The accountant of AS Hansa Bussiliinid revealed that the adoption period was time consuming and complicated. While AS Estonian Cell and Ülemiste Center OÜ have used IFRS since the very beginning, they could not estimate the change.

Though interviewees did not pointed out significant impact of IFRS, they still revealed some determinants. While IFRS voluntary users are mostly large companies, this was not true in regard to the Estonian companies. Two of them are manufacturing companies; one is engaged in property management and one in conveyance of passengers. One major factor is international activities and international circle of owners, because three of them had at least one foreign owner and four of them were engaged in international activities. Additionally, important aspect for companies is to become transparent, especially for creditors. The answers showed that they were all subsidiaries. Four of them had parent companies abroad and three parent companies used also IFRS. That is why they are considered as with complex structures and with complex network companies as it was found in previous studies about voluntary users of IFRS. Even though they are all audited by large auditors with good reputation, the auditors did not influence the decision.

Interviewees own opinions about determinants were scarce and explanations were given only about determinants they were familiar with, which shows that usually people are not aware of theoretical part but only with the practical experience they gain with their work. While there are only 274 IFRS users including voluntary and mandatory users in Estonia, the interviewees estimated it to be normal because of the large amount of micro and small companies in Estonia who are not engaged in international activities and for whom the use of IFRS is not rational. Generally the voluntary users of IFRS in Estonia are pleased with IFRS and are not planning to change the standards.

The goal of the present reserach paper was achieved and the autor determined the main factors which influenced the selected Estonian companies to adopt IFRS voluntarily and how this adoption affected companies. There definitely should made more studies in this area, like creation of the general profile of the Estonian companies who use IFRS and their comparison with the Estonian mandatory users in order to point out the differences.

LISAD

Lisa 1. IFRS-i 2012. aastal kasutatavate ettevõtete nimekiri

Registrite ja Infosüsteemide Keskuse 05.05.2013. a e-kiri

Osühing Inroute	aktsiaselts TALLINNA SADAM
AS SEB Pank	OÜ ESTECTUS
Aktsiaselts Ekspress Grupp	Swedbank Life Insurance SE
ERGO Insurance SE	Hewlett-Packard Oy Eesti Filiaal
OÜ BALTI REALISEERIMISKESKUS	Aktsiaselts BALTIKA
aktsiaselts Harju Elekter	aktsiaselts Tartu Veevärk
Saku Õlletehase Aktsiaselts	VKG Soojus AS
AS Alexela Oil	Aktsiaselts NITROFERT
Aktsiaselts Eskaro	Aktsiaselts Vipex
HOTELL OLÜMPIA AS	Aktsiaselts Silvano Fashion Group
Aktsiaselts Iv Pluss	Osühing KARUVÄLJA
Osühing APK	AS TRIGON CAPITAL
Seesam Insurance AS	BIGBANK AS
Compensa Life Vienna Insurance Group SE	Aktsiaselts REPO VABRIKUD
Swedbank AS	IBM Eesti Osühing
Aktsiaselts Järvevana	Aktsiaselts CRESCO
Aktsiaselts Starman	aktsiaselts Saaremaa Laevakompanii
MÄNNIKU VEDUDE OSAÜHING	aktsiaselts Saarte Liinid
aktsiaselts ESTONIAN AIR	Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal
Krediidipanga Liisingu Aktsiaselts	TALLINNA KAUBAMAJA AKTSIASELTS
osaühing Piiprell	Osühing KLIPPING
AS HANSABUSS	"HORIZON" TSELLULOOSI JA PABERI AS
Aktsiaselts INGES KINDLUSTUS	Altia Eesti AS
Aktsiaselts ANNISTON	TALLINNA FARMAATSIATEHASE AS
Kidde Eesti AS	Aktsiaselts Eesti Krediidipank
Aktsiaselts Cresco Väärtpaberid	TALLINNA ÄRIPANGA AS
Nordecon AS	Aktsiaselts Tallink Grupp
If P&C Insurance AS	VARSTU PIIMAÜHISTU
AS Trigon Property Development	Eastman Specialties OÜ

Lisa 1 järg

Aktsiaselts Hansa Bussiliinid
AKTSIASELTS TALLINNA VESI
Aktsiaselts FAVOR
Arco Vara AS
AS Pro Kapital Grupp
MTF Multimodal Transport Facilities AS
Oiliken Bunkering Aktsiaselts
Salva Kindlustuse AS
ISS Haldus OÜ
Aktsiaselts Eesti Post
Finnair OYJ Eesti Filiaal
OÜ Balti Spoon
Lennuliiklusteeninduse Aktsiaselts
Aktsiaselts Tallinna Lennujaam
Männiku Auto Osühing
Nortal AS
AKTSIASELTS TRIGON SECURITIES
Eesti Energia Aktsiaselts
Osühing Männioks
PALDISKI SADAMATE AS
osühing Gutvilaim
VIRU KEEMIA GRUPP AS
Aktsiaselts Medicum
Osühing VKG Energia
aktsiaselts SEB Elu-ja Pensionikindlustus
VKG OIL AS
VKG Transport AS
AS LHV Pank
Osühing AVENDOS
Mandatum Life Insurance Baltic SE
AS Piletilevi
Osühing Reetvex
TBB LIISINGU AKTSIASELTS
Aktsiaselts LHV Varahaldus
Abja Farmid OÜ
AS Capital Invest Systems
Osühing Baltic Technology
OLYMPIC ENTERTAINMENT GROUP AS
osühing Euromaz-2000
Clifton Aktsiaselts
OÜ Talienthal
OÜ Geneses Invest
Aktsiaselts Toom Tekstiil
Aktsiaselts Estonian Cell
Edelaraudtee Aktsiaselts
AS Vopak E.O.S.
Balti Finantseerimisasutuse AS
AKCIJU SABIEDRIBA BMGS EESTI FILIAAL
Osühing FLAMESTOR
Aktsiaselts Grand Hotel Viljandi
Frontier Hockey OÜ
OÜ VIRU RMT
osühing FELDBERG
Edelaraudtee Infrastruktuuri AS
Osühing Tuleraua
OÜ LPP Retail Estonia
Eesti Metsavaldused OÜ
Toom Tekstiil Nonwovens OÜ
Baltic Incentives and Conferences OÜ
Osühing VKG Kaevandused
Osühing VKG ELEKTRIVÕRGUD
Bryum Estonia AS
OÜ SPACE HOLDING
Ülemiste Center OÜ
Artiston Grupp OÜ
Ühinenud Farmid AS
AS Trigon Dalmatian Properties
Osühing NTH HOLDING
OÜ Citadele Leasing & Factoring
Admiral Markets AS
Aktsiaselts Spacecom
OÜ Lalibellos
Osühing ALDO GRUPP
OÜ ESMACOM
OÜ MARGIBALT
ACCE Scandinavia OÜ
Osühing SENSEI
UAB "ILSANTA" Eesti filiaal
Skano Furniture Osühing
Zentiva International a.s. Eesti filiaal
AS GRAANUL INVEST
Sportland International Group Aktsiaselts
VKG Elektriehitus Aktsiaselts
Novatours OÜ

Lisa 1 järg

UPM-Kymmene Oyj Eesti Filiaal
ArcelorMittal Commercial Baltics OÜ
Scania Finans AB Eesti filiaal
Aktsiaselts KIT Finance Europe
OÜ MIRABO INVESTEERINGUD
osaühing Arca Nova
Aktsiaselts Nordic Energy Link
OÜ Nordeast Partners
AS LHV Group
Osaühing R.B.-TEAM
Bedding OÜ
MaaTee OÜ
Aktsiaselts SPACECOM TRANS
OÜ Digitrükk
Reval Tolliladu Osaühing
Nelja Energia AS
AAS Gjensidige Baltic Eesti filiaal
osaühing Sakret
OÜ MERJECO
UAB Wrigley Baltics Eesti filiaal
Osaühing Casa Vida
LIVENTO OÜ
OÜ S.A.G. Mediatainment
Viking Forell OÜ
Swedbank P&C Insurance AS
Safilo Nordic AB Eesti filiaal
Nortal Group AS
Status Holding OÜ
Codan Forsikring A/S Eesti filiaal
Vesta Terminal Tallinn OÜ
Marino Investments OÜ
Aktsiaselts DNB Pank
AS UniCredit Finance Eesti filiaal
OÜ KFP Development
SIA "OIL LOGISTIC" Eesti filiaal
AS Baltic Ticket Holdings
Spada Capital Holdings OÜ
TERE aktsiaselts
Skano Group AS
osaühing Arca Nova Ehitus
osaühing Arca Nova Element
Osaühing VKG Tsement

Elering AS
Mandarin Capital OÜ
Aktsiaselts MERKO EHITUS
Goldman Arbitrage OÜ
AS IuteCredit Europe
MoneyExpress OÜ
AS Premia Foods
OÜ Treilamehed
GENIRA FINANCE OÜ
Sputnic Consulting Estonia OÜ
aktsiaselts EESTI RAUDTEE
AS EVR Cargo
RBC Estonia OÜ
Business Centres Management Estonia OÜ
OÜ Easy Stay Holding
Enefit Outotec Technology OÜ
Klarus Group Holdings OÜ
Klarus Finance OÜ
Genira Group Holdings OÜ
EGDB HOLDING OÜ
Siemens Osakeyhtiö Eesti filiaal
General Satellite Corporation Limited Eesti filiaal
Admiral Markets Holdings AS
Interfoam Holding Aktsiaselts
Folkia AS Eesti filiaal
UADBB Aon Baltic Eesti filiaal
D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse Aktsiaselts
Afematea OÜ
MOMO CAPITAL OÜ
Filius OÜ
VESTAS ESTONIA OÜ
Aktsiaselts KredEx Krediidikindlustus
Atos IT Solutions and Services Oy Eesti filiaal
Aktsiaselts Trigon Wealth Management
KenKon OÜ
Leva Building OÜ
AS Citadele banka Eesti filiaal
OÜ RECONCE
AS Technopolis Ülemiste
RunUP Agency OÜ
Iterum Solutions OÜ
iGame Estonia OÜ

Lisa 1 järg

Salomon Global Markets OÜ
OÜ Sinijärv
Arvutitööde Asjatundja OÜ
Bibikov Grupp OÜ
1Mees OÜ
Window Films OÜ
Transpoline OÜ
OÜ ThorGate Management
EURAL PROPERTIES OÜ
METRIA PROPERTIES OÜ
FRANMAX OÜ
Wine 4 U OÜ
OÜ Tyor
Setis Capital OÜ
Osühing Invicer
MENA COMMERCE OÜ
GOStek OÜ
Eesti Investeerimiskool OÜ
OÜ Eesti Muinasajaloo Keskus
TALA PROPERTIES OÜ
EPUS PROPERTIES OÜ
AA-Yleislaina OÜ
Friendly Finance OÜ
VKG Plokk OÜ
Aiarar OÜ
Nordoutlet Suomi OÜ
Sofoklis Investment OÜ
Trigon Agri A/S Eesti filiaal
Uusklooga OÜ
Binelux OÜ
TESARUS OÜ
Aktiaselts Merko Ehitus Eesti
AS Aasa Global
Relax Tech Services OÜ
UP Invest OÜ
Sekvoja Capital osühing
VERMONT BALTIC OÜ
SHWAX OÜ
Avone IT AB Eesti filiaal
Fatso OÜ
Soveg-Accountant OÜ
Elgood Oy Eesti filiaal

Aktiaselts MAGNUM
SIA "RBSSKALS Būvsabiedrība" Eesti filiaal
Nexus Total Print Solutions Baltic Region OÜ
Hooneühistu Jüriöö-3
Garaažiühistu Metall
EESTI PIMEKURTIDE TUGILIIT
Eesti Arstide-Homöopaatide Liit
Admiral Johan Pitka Relvavendade Ühendus
mittetulundusühing Eesti Liikluskindlustuse Fond
mittetulundusühing Viikingite küla
korterühistu KÜ Männikabi 15
mittetulundusühing EU-Roopa rand
Jõgeva Tähe 7 korteriühistu
Mittetulundusühing Intervarium
Sihtasutus AVATUD EESTI FOND

Lisa 2. Intervjuu Eleri Vesterovaga OÜ-st Sakret

Intervjuu, 16.05.2014

1. *Kaua Te olete raamatupidamis- või finantsvaldkonnas töötanud?*
Raamatupidajana olen töötanud alates aastast 1998.
2. *Mis sektoris ettevõtte tegutseb?*
Tootmises, või no ehituslike kuivsegude tootmisega tegelev ettevõtte.
3. *Mis on ettevõtte valdkond?*
Valdkond on siis ehituslike kuivsegude tootmine.
4. *Mis on ettevõtte vanus?*
2007 avati, 2005 registreeriti ehk 2007 küll avati, kuid ettevõtte on registreeritud 2005. aastal.
5. *Kui palju on ettevõttes töötajaid?*
Umbes täpselt, suvel natuke rohkem, talvel natuke vähem. Suvel kuskil 25, talvel 20.
6. *Kui suur oli ettevõtte tulu aastal 2012?*
Ettevõtte tulu aastal 2012 oli 4 014 739 eurot.
7. *Millal ja miks võeti IFRS kasutusele? Mis võis seda mõjutada? Kelle poolt tuli otsus?*
2010. aastal. Kuna oleme rahvusvaheline ettevõtte, mitte üldse Eesti kapitalil põhinev ettevõtte, siis selleks, et kõik oleks võrreldav kõigis kolmes maas – Eestis, Lätis, Leedus. Otsus tuli juhtkonna poolt. Meil on finantsosakond tegelikult Lätis, finantsdirektor ja kõik teised tähtsad ninad, seega eks ta sealt tuli. Ikka jah omanike otsus ja ikkagi vabatahtlik, et seadusest tulenevat kohustust pole.
8. *Kas Te teadsite ise IFRS-i ka varem?*
See oli ka siin üsna uus, et selles suhtes ise ei olnud varem kokku puutunud.
9. *Erinevatest uuringutest on välja toodud, et IFRS-i vabatahtlikku kasutamist on mõjutanud ettevõtte suurus, ettevõtte omanike ja juhtkonna eesmärgid, omanike päritolu, omanike ja juhtkonna kokkulangevus, kas ettevõtte emaettevõtte kasutab IFRS-i, kas ettevõtte tegutseb rahvusvaheliselt, ettevõtte valdkond, finantsvõimendus, kapitalimahukus, ettevõtte kasv, kasumlikkus, suhted pangaga, ettevõtet auditeeriva ettevõtte maine ning tuntus, ettevõtte juriidiline vorm ja olukord riigis. Mida nendest teguritest arvate? Kas mõnda neist teguritest saab seostada ka Teie ettevõttega?*
Ettevõtte suuruse puhul võiks öelda, et see pole mitte konkreetselt kui meie ettevõtte puhul, aga see hakkab ikka mõjutama jah ja kui see on rahvusvaheline ettevõtte. Omanike ja juhtkonna eesmärgid nagu ühtlustaks, Baltikumi puhulgi on erinevad kõik need aruandlused ja seal on ikka põhimõttelisi erinevusi, et seda ühtlustada siis. Ma ei usu, et omanike päritolu võiks seda mõjutada, et ma ei näe mingit põhjust selles. Kuigi see võib ka nii olla, aga asi taandub ikka sellele, et on rahvusvahelised ettevõtted. Et kui oleks selle maa ettevõtte, siis poleks see ju üldse probleem, et kui see omanik on ikkagi eestlane või lätlane või ükskõik kust ta on ja et kui tõesti selle teise maa seadusi tundma

Lisa 2 järg

õppida ja seda vaadata on palju keerulisem, siis võimalik jah. Omanike ja juhtkonna kokkulangevuses ma ei näe ka väga põhjust, muidugi kui nad on mõlemad välismaalased, siis võib see otsus olla pigem jah lihtsamini tulnud, kui no näiteks meil on juhtkonnas ju palju eestlasi eksole, et võimalik jah, et see lihtsustab seda otsustamist. Võimalik, et valdkond võiks ka mõjutada, aga ei tea. Finantsvõimenduse kohta ei oska öelda. Kapitalimahukus võib ka mõjutada, aga eks see ole kõik nende faktorite koostoimimine ehk kes kui palju mõjutab. Kindlasti võib mõjutada see, kas ettevõttel on kasvupotentsiaal, aga kasumlikkuse puhul ma ei kujuta ette. Suhted pangaga võiks ka kindlasti mõjutada, aga oleneb, mis maa pangaga. Selles suhtes, et meie ettevõtte näitel, meil on laenud võetud Läti pangast, kõik, kõik kogu Eesti, Läti ja Leedu laenud, kõik on ühest Läti pangast ja täpselt selles suhtes, et ühtlustada seda aruandlust, et kui see pank tahab meid ühtemoodi näha, siis me pikka aega tegime paralleelselt kahte sorti aruandeid, aga see ei ole mõistlik.

10. *Kas keegi ettevõtte omanikest on pärit väljaspoolt Eestit?*

Kõik omanikud on pärit Lätist.

11. *Kas ettevõttel on emaettevõtte? Kui jah, siis kas emaettevõtte on välismaa ettevõtte? Kas emaettevõtte kasutab IFRS-i?*

Sakretil on nüüd ka emaettevõtte Sakret Holdings SIA – Läti ettevõtte alates 2013. aasta novembrist, et üsna värskest ja tema kasutab ka IFRS-e.

12. *Kas ettevõtte ekspordib toodangut/teenust välismaale või tegutseb ka väljaspool Eestit? Kui ei, kas see on plaanis?*

Ettevõtte tegutseb jah ka Lätis ja Leedus ja osaliselt eksporditakse ka Venemaale, aga väga vähesel määral, aga siht sinna on.

13. *Kas ettevõttel on audiitor? Kes? Kas ta mõjutas kuidagi IFRS-i kasutusele võttu? Kuidas olete temaga rahul?*

AS Deloitte Audit Eesti ja tema IFRS-ide kasutusele võttu ei mõjutanud nagu räägitud. Oleme nendega rahul.

14. *Kas ettevõtte plaanib minna börsile? Kui jah, siis millal?*

Ma ei tea, ma usun, et nad juba registreerisid Väärtpaberitekeskuses midagi, aga ma ei tea, võimalik

15. *Kuidas üleminek IFRS-ile kulges?*

Läks suhteliselt valutult, mingisugust erilist probleemi küll ei olnud. Mingeid programme ei pidanud muutma ega mitte midagi.

16. *Kuidas mõjutas IFRS-ile üleminek ettevõtet? Mis on muutunud?*

Jah, meie enda aruandlus on muutunud. Et ma ei näe küll mingisugust muud olulist muutust. Meil on muidugi keerulisem selles suhtes, et me peame kõik aastaaruanded tegema pdf-idena ja teistel on kõik ilusti elektroonselt. Et sellised pisikesed asjad on. Aga üldiselt ma ei näe mingit ... aruandluse tegi lihtsamaks oluliselt niimoodi omavahel sisemiselt.

Lisa 2 järg

17. *Kuidas olete rahul hetkeseisuga kasutades IFRS-i? Kas ettevõtte kavatses jätkata IFRS-i kasutamist?*

No meie audiitorid pole üldse rahul. Nemad tahavad, et me teeksime Eesti seaduste järgi, neile meeldiks nii palju rohkem see. Ma arvan, et neil on mugavam see elektroonne süsteem eksole. Ja ettevõtte kavatses jätkata nende kasutamist, kindlasti.

18. *Kes Teie arvates saavad rohkem kasu, kui kasutatakse pigem IFRS-i kui RTJ-i?*

Meie puhul omanikud kindlasti. Krediidiasutus saab kasu sellest meie puhul. Ma isegi kujutan ette, et äripartneritel oleks lihtsam, vähemalt Eesti siseselt oleks lihtsam, kui me kasutaks Eesti aruandeid ja Eesti seaduseid. See oleks nende jaoks arusaadavam, et kuna me oleme nendega harjunud ja meil enamus kasutavad neid, siis oleks nende jaoks lihtsam jah.

19. *IFRS-i kasutajaid on üldse Eestis 2012. aasta seisuga umbes 274, kelle seas on nii kohustuslikke kui ka vabatahtlikke kasutajaid. Kas seda on Teie arvates vähe või palju. Kas rohkem ettevõtteid peaks kasutama IFRS-i?*

Väga vähe tegelikult, üllatavalt vähe. Siin hakkab mängima täpselt see sama asi et, kas nad on ainult Eestis tegutsevad ettevõtted või on nad ka väljapoole turgudele. Kui ka väljapoole turgudele, siis ma arvan, et see tuleks kasuks isegi. Just selle aruandluse ja selle arusaadavuse, et seda ühtselt mõistetakse.

20. *Mida arvate 2005. aastal kehtima hakanud nõudest, et Euroopa Liidu liikmesmaades noteeritud börsiettevõtted peavad koostama IFRS-põhiseid konsolideeritud aruandeid kohustuslikult?*

Mõistlik, ma arvan küll. Kõik see võrreldavus ja kõik see on oluliselt parem.

21. *Mida arvate IFRS-ist üldiselt?*

Kui oleks minu valik, ma teeks Eesti seaduste järgi, et oleks lihtsam. Muidugi meie valdkonnas polegi väga selliseid keerulisi teemasid, aga pigem on ta selline mugavuse küsimus. Et lihtsalt see ülejäänud, Eesti sisene aruandlus on tehtud palju mugavamaks. Just nimelt see aastaaruannete tegemine on palju mugavam, aga IFRS seda ei ole.

Lisa 3. Intervjuu Siiri Lahega AS-st Estonian Cell

E-mail, 19.05.2014

1. *Kaua Te olete raamatupidamis- või finantsvaldkonnas töötanud?*
17. a.
2. *Mis sektoris ettevõtte tegutseb?*
Puidutööstus
3. *Mis on ettevõtte valdkond?*
Puitmassi tootmine, 100% eksporditakse
4. *Mis on ettevõtte vanus?*
8. aastat ehk 2006. aastal alustas tootmist (registreeritud 2000).
5. *Kui palju on ettevõttes töötajaid?*
85
6. *Kui suur oli ettevõtte tulu aastal 2012?*
2012: 67,47 milj. € (2013 65 milj €)
7. *Millal ja miks võeti IFRS kasutusele? Mis võis seda mõjutada? Kelle poolt tuli otsus?*
2006. aastal, seda mõjutas rahvusvaheline omanikering.
8. *Erinevatest uuringutest on välja toodud, et IFRS-i vabatahtlikku kasutamist on mõjutanud ettevõtte suurus, ettevõtte omanike ja juhtkonna eesmärgid, omanike päritolu, omanike ja juhtkonna kokkulangevus, kas ettevõtte emaettevõtte kasutab IFRS-i, kas ettevõtte tegutseb rahvusvaheliselt, ettevõtte valdkond, finantsvõimendus, kapitalimahukus, ettevõtte kasv, kasumlikkus, suhted pangaga, ettevõtet auditeeriva ettevõtte maine ning tuntus, ettevõtte juriidiline vorm ja olukord riigis. Mida nendest teguritest arvate? Kas mõnda neist teguritest saab seostada ka Teie ettevõttega?*
Rahvusvaheline omanikering mõjutas otsust. Teiste tegurite kohta ei oska vastata.
9. *Kas keegi ettevõtte omanikest on pärit väljaspoolt Eestit?*
Olid kõik 3, hetkel 1 Austria päritolu ainuomanik
10. *Kas ettevõttel on emaettevõtte? Kui jah, siis kas emaettevõtte on välismaa ettevõtte ja kas emaettevõtte kasutab IFRS-i?*
Jah, ettevõttel on emaettevõtte, kes asub Austria. Jah, emaettevõtte kasutab IFRS-e.
11. *Kas ettevõtte ekspordib toodangut/teenust välismaale või tegutseb ka väljaspool Eestit? Kui ei, kas see on plaanis?*
100% ekspord.

Lisa 3 järg

12. *Kas ettevõttel on audiitor? Kes? Kas ta mõjutas kuidagi IFRS-i kasutusele võttu? Kuidas olete temaga rahul?*
Audiitor on AS Pricewaterhousecoopers. IFRS oli omanike otsus, seega audiitor ei mõjutanud. IFRS-ide kasutamine pole audiitoritele probleemiks.
13. *Kas ettevõtte plaanib minna börsile? Kui jah, siis millal?*
Ei
14. *Kuidas üleminek IFRS-ile kulges?*
IFRS-e on kasutaud ettevõtte asutamisest peale, seega üleminek kui selline puudus.
15. *Kuidas mõjutas IFRS-ile üleminek ettevõtet? Mis on muutunud?*
IFRS ettevõtte asutamisest peale.
16. *Kuidas olete rahul hetkeseisuga kasutades IFRS-i?*
Oleme rahul, IFRS-ide kasutamine on okei.
17. *Kas ettevõtte kavatses jätkata IFRS-i kasutamist? Miks?*
Jah, kuna on rahvusvaheline omanik ja ka laenuandjate tõttu.
18. *Kes Teie arvates saavad rohkem kasu, kui kasutatakse pigem IFRS-i kui RTJ-i?*
Rahvusvaheline omanik ja laenuandjad, kuna nemad määravad IFRS kasutuse.
19. *IFRS-i kasutajaid on üldse Eestis 2012. aasta seisuga umbes 274, kelle seas on nii kohustuslikke kui ka vabatahtlikke kasutajaid. Kas seda on Teie arvates vähe või palju. Kas rohkem ettevõtteid peaks kasutama IFRS-i?*
Sõltub ettevõtte omanikeringist.
20. *Mida arvate 2005. aastal kehtima hakanud nõudest, et Euroopa Liidu liikmesmaades noteeritud börsifirmad peavad koostama IFRS-põhiseid konsolideeritud aruandeid kohustuslikult?*
Olen selles suhtes neutraalne
21. *Mida arvate IFRS-ist üldiselt?*
Arvan, et see on vajalik rahvusvaheliste ettevõtete puhul.

Lisa 4. Intervjuu Kaja Raabega AS-st Hansa Bussiliinid

E-mail, 19.05.2014

1. *Kaua Te olete raamatupidamis- või finantsvaldkonnas töötanud?*
Alates 1996. aastast.
2. *Mis sektoris ettevõtte tegutseb?*
Äri.
3. *Mis on ettevõtte valdkond?*
Reisijatevedu bussidega.
4. *Mis on ettevõtte vanus?*
65 (õigusjärglasena algusest peale)
5. *Kui palju on ettevõttes töötajaid?*
56
6. *Kui suur oli ettevõtte tulu aastal 2012?*
Müügitulu 5,791 miljonit eurot.
7. *Millal ja miks võeti IFRS kasutusele? Mis võis seda mõjutada? Kelle poolt tuli otsus?*
IFRS-id on kasutusele alates 01.01.2012. Võimaldab kajastada finantstulemusi õiglasemalt võrreldes RTJ-ga. Ettevõtte kuulumine konsolideerimisgruppi. Otsus tuli juhatuse poolt.
8. *Erinevatest uuringutest on välja toodud, et IFRS-i vabatahtlikku kasutamist on mõjutanud ettevõtte suurus, ettevõtte omanike ja juhtkonna eesmärgid, omanike päritolu, omanike ja juhtkonna kokkulangevus, kas ettevõtte emaettevõtte kasutab IFRS-i, kas ettevõtte tegutseb rahvusvaheliselt, ettevõtte valdkond, finantsvõimendus, kapitalimahukus, ettevõtte kasv, kasumlikkus, suhted pangaga, ettevõtet auditeeriva ettevõtte maine ning tuntus, ettevõtte juriidiline vorm ja olukord riigis. Mida nendest teguritest arvate? Kas mõnda neist teguritest saab seostada ka Teie ettevõttega?*
Arvan, et ettevõttega saab seostada tegureid nagu: kuna ka emaettevõtte kasutab IFRS-i, ettevõtte suurus, ettevõtte omanike ja juhtkonna eesmärgid, grupp tegutseb rahvusvaheliselt, ettevõtte valdkond, finantsvõimendus, kapitalimahukus, kasumlikkus, suhted pangaga, maine ning tuntus.
9. *Kas keegi ettevõtte omanikest on pärit väljaspoolt Eestit?*
Ei ole.
10. *Kas ettevõttel on emaettevõtte? Kui jah, siis kas emaettevõtte on välismaa ettevõtte? Kas emaettevõtte kasutab IFRS-i?*
Ettevõttel on emaettevõtte, kes kasutab samuti IFRS-de, kuid tegemist pole välismaa ettevõttega.

Lisa 4 järg

11. *Kas ettevõtte ekspordib toodangut/teenust välismaale või tegutseb ka väljaspool Eestit? Kui ei, kas see on plaanis?*
Rahvusvaheline reisijateveoteenus – tellimusveod vastavalt klientide soovidele kogu Euroopas, ka kolmandates riikides.
12. *Kas ettevõttel on audiitor? Kes? Kas ta mõjutas kuidagi IFRS-i kasutusele võttu? Kuidas olete temaga rahul?*
Jah, KPMG, Andris Jegers. Ei oska vastata, kas mõjutas IFRS-ide kasutusele võttu. Jah, oleme rahul.
13. *Kas ettevõtte plaanib minna börsile? Kui jah, siis millal?*
Ei.
14. *Kuidas üleminek IFRS-ile kulges?*
Keeruline ja aeganõudev. Arvestuspõhimõtete muutmine ongi palju lisatööd nõudev tegevus.
15. *Kuidas mõjutas IFRS-ile üleminek ettevõtet? Mis on muutunud?*
Ettevõtte igapäevatoos muudatusi kaasa ei toonud, aruandlus on keerulisem ning põhjalikum. Aruanded kajastavad finantsseisundit õiglasemalt.
16. *Kuidas olete rahul hetkeseisuga kasutades IFRS-i?*
Teema on juhtkonna pädevuses.
17. *Kas ettevõtte kavatses jätkata IFRS-i kasutamist? Miks?*
Jah. Järjepidevus.
18. *Kes Teie arvates saavad rohkem kasu, kui kasutatakse pigem IFRS-i kui RTJ-i?*
Omanikud.
19. *IFRS-i kasutajaid on üldse Eestis 2012. aasta seisuga umbes 274, kelle seas on nii kohustuslikke kui ka vabatahtlikke kasutajaid. Kas seda on Teie arvates vähe või palju. Kas rohkem ettevõtteid peaks kasutama IFRS-i?*
Ei pea. Väga väikeste ettevõtete puhul ei ole mõistlik kasutada nii keerulisi standardeid nagu IFRS.
20. *Mida arvate 2005. aastal kehtima hakanud nõudest, et Euroopa Liidu liikmesmaades noteeritud börsifirmad peavad koostama IFRS-põhiseid konsolideeritud aruandeid kohustuslikult?*
Ei oska vastata.
21. *Mida arvate IFRS-ist üldiselt?*
Keerulised.

Lisa 5. Intervjuu Nele Sumbergiga Ülemiste Center OÜ-st

E-mail, 20.05.2014

1. *Kaua Te olete raamatupidamis- või finantsvaldkonnas töötanud?*
8 aastat
2. *Mis sektoris ettevõtte tegutseb?*
Kinnisvara alane tegevus
3. *Mis on ettevõtte valdkond?*
Kinnisvara haldamine
4. *Mis on ettevõtte vanus?*
Ettevõtte on asutatud 2002. aastal
5. *Kui palju on ettevõttes töötajaid?*
9
6. *Kui suur oli ettevõtte tulu aastal 2012?*
7 656 000 eurot
7. *Millal ja miks võeti IFRS kasutusele? Mis võis seda mõjutada? Kelle poolt tuli otsus?*
Kindlalt ei julge väita kuid oletan, et arvestuspõhimõtte valik tehti kohe ettevõtte asutamisel ning seda ei ole hiljem muudetud. Valik lähtus ilmselt sellest, et ettevõtte finantseeris kinnisvarainvesteeringu ehitust suures mahus pangalaenuga ning laenuandja nõudis IFRS aruannet.
8. *Erinevatest uuringutest on välja toodud, et IFRS-i vabatahtlikku kasutamist on mõjutanud ettevõtte suurus, ettevõtte omanike ja juhtkonna eesmärgid, omanike päritolu, omanike ja juhtkonna kokkulangevus, kas ettevõtte emaettevõtte kasutab IFRS-i, kas ettevõtte tegutseb rahvusvaheliselt, ettevõtte valdkond, finantsvõimendus, kapitalimahukus, ettevõtte kasv, kasumlikkus, suhted pangaga, ettevõtet auditeeriva ettevõtte maine ning tuntus, ettevõtte juriidiline vorm ja olukord riigis. Mida nendest teguritest arvate? Kas mõnda neist teguritest saab seostada ka Teie ettevõttega?*
Ei oska vastata.
9. *Kas keegi ettevõtte omanikest on pärit väljaspoolt Eestit?*
Jah, ettevõtte omanikuks on Norras asuv Linstow grupp.
10. *Kas ettevõttel on emaettevõtte? Kui jah, siis kas emaettevõtte on välismaa ettevõtte? Kas emaettevõtte kasutab IFRS-i?*
Linstow grupp koostab finantsaruandeid lähtuvalt Norra heast raamatupidamistavast.
11. *Kas ettevõtte ekspordib toodangut/teenust välismaale või tegutseb ka väljaspool Eestit? Kui ei, kas see on plaanis?*
Ei.

Lisa 5 järg

12. *Kas ettevõttel on audiitor? Kes? Kas ta mõjutas kuidagi IFRS-i kasutusele võttu? Kuidas olete temaga rahul?*
Ettevõtte audiitoriks oli 2013. majandusaasta auditi puhul Ernst & Young Baltic AS, nemad IFRS'ide kasutuselevõttu ei mõjutanud.
13. *Kas ettevõtte plaanib minna börsile? Kui jah, siis millal?*
Ei ole teadlik sellistest plaanidest.
14. *Kuidas üleminek IFRS-ile kulges?*
Vt punkt 1.
15. *Kuidas mõjutas IFRS-ile üleminek ettevõtet? Mis on muutunud?*
Ettevõtte tegevusspetsiifikast lähtuvalt igapäevasel tasandil IFRS'ide kasutus raamatupidamise töömahtu ei mõjuta küll aga tähendab see majandusaasta auande koostamisel täiendavaid avaldamisnõudeid. Siiski väidaksin, et mõju on minimaalne.
16. *Kuidas olete rahul hetkeseisuga kasutades IFRS-i?*
Jah, olen rahul.
17. *Kas ettevõtte kavatses jätkata IFRS-i kasutamist? Miks?*
Jah, kuna puudub otsene vajadus arvestuspõhimõtte muutmiseks ning IFRS'i kasutamine ei põhjusta olulist lisatööd ettevõttele.
18. *Kes Teie arvates saavad rohkem kasu, kui kasutatakse pigem IFRS-i kui RTJ-i?*
IFRS aruandes on ettevõtet mõjutavad finantsriskid põhjalikumalt lahti kirjutatud, seega see annab kahtlemata nii kreditoritele kui ka kõigile teistele välistele osapooltele enam infot. Ettevõtte omanikud ei kasuta majandusaasta aruannet peamise infoallikana lähtuvalt selle valmimise ajast vaid küsivad enda jaoks huvitavat infot (mis on üldjuhul oluliselt infot detailsem) kokkulepitud grupi vormidel.
19. *IFRS-i kasutajaid on üldse Eestis 2012. aasta seisuga umbes 274, kelle seas on nii kohustuslikke kui ka vabatahtlikke kasutajaid. Kas seda on Teie arvates vähe või palju. Kas rohkem ettevõtteid peaks kasutama IFRS-i?*
RTJ avaldamisnõuded on minu hinnangul asjakohased ja sobivad hästi väiksematele ettevõtetele. Numbrit sellisel kujul on keeruline hinnata.
20. *Mida arvate 2005. aastal kehtima hakanud nõudest, et Euroopa Liidu liikmesmaades noteeritud börsifirmad peavad koostama IFRS-põhiseid konsolideeritud aruandeid kohustuslikult?*
Börsifirmade puhul on huvitatud isikute ring laiem ning sellisel juhul on läbipaistvam aruandluskohustus minu hinnangul põhjendatud.
21. *Mida arvate IFRS-ist üldiselt?*
Ei soovi vastata.

Lisa 6. Intervjuu Paavo Truuga AS-st Magnum

E-mail, 25.05.2014

1. *Kaua Te olete raamatupidamis- või finantsvaldkonnas töötanud?*
18 aastat
2. *Mis sektoris ettevõtte tegutseb?*
Jae-ja hulgikaubandus
3. *Mis on ettevõtte valdkond?*
Ravimite jae-ja hulgikaubandus
4. *Mis on ettevõtte vanus?*
ca 20 aastat
5. *Kui palju on ettevõttes töötajaid?*
ca 950
6. *Kui suur oli ettevõtte tulu aastal 2012?*
24 005 000 eurot
7. *Millal ja miks võeti IFRS kasutusele? Mis võis seda mõjutada? Kelle poolt tuli otsus?*
Võis olla 2006. See oli seotud börsilemineku plaanidega ja kaudselt ka muus mõttes soliidsema ning finantsasutustele usaldusväärsema mulje jätmise sooviga. Börsiplaanid on alati osanike otsused, niisiis oli ka see IFRS-i otsus osanike strateegiliste otsuste tagajärg. Börsiplaan jäi küll katki, aga IFRS-ist tagasi kohalikele standarditele enam minema ei hakatud.
8. *Erinevatest uuringutest on välja toodud, et IFRS-i vabatahtlikku kasutamist on mõjutanud ettevõtte suurus, ettevõtte omanike ja juhtkonna eesmärgid, omanike päritolu, omanike ja juhtkonna kokkulangevus, kas ettevõtte emaettevõtte kasutab IFRS-i, kas ettevõtte tegutseb rahvusvaheliselt, ettevõtte valdkond, finantsvõimendus, kapitalimahukus, ettevõtte kasv, kasumlikkus, suhted pangaga, ettevõtet auditeeriva ettevõtte maine ning tuntus, ettevõtte juriidiline vorm ja olukord riigis. Mida nendest teguritest arvate? Kas mõnda neist teguritest saab seostada ka Teie ettevõttega?*
Eks IFRS on teatud kvaliteedimärk ja tõstab kindlasti ettevõtte usaldusväärset kõigide partnerite silmis (eelkõige muidugi finantsasutuste silmis). Lisaks võib mõneel juhul arvestumetoodika valikust sõltuda ka see kuidas. Meil ei ole olnud otsest vajadust näiteks seoses börsileminekuga vms
9. *Kas keegi ettevõtte omanikest on pärit väljaspoolt Eestit?*
Ei. Ettevõtte kuulub 100% eestlastele.
10. *Kas ettevõttel on emaettevõtte? Kui jah, siis kas emaettevõtte on välismaa ettevõtte? Kas emaettevõtte kasutab IFRS-i?*
Emaettevõtte on põhimõtteliselt olemas. Kontserni kõige kõrgem emaettevõtte on Eesti ettevõtte.

Lisa 6 järg

11. *Kas ettevõtte plaanib minna börsile? Kui jah, siis millal?*

Ei plaani.

12. *Kas ettevõtte ekspordib toodangut/teenust välismaale või tegutseb ka väljaspool Eestit? Kui ei, kas see on plaanis?*

Meie kontsern tegusteb neljas riigis. Samas, ekspordi osakaal meie äris on väga väike (seda esineb, aga mitte olulisest summades). Välismaised tütarettevõtted tegutsevad oma kohalikul turul. Ekspordi oluliselt suurendada plaanis ei ole.

13. *Kas ettevõttel on audiitor? Kes? Kas ta mõjutas kuidagi IFRS-i kasutusele võttu? Kuidas olete temaga rahul?*

Audiitor muidugi on. 2013 aasta audiitor oli PWC (kogu kontsernis). Audiitori valik kasutatavat arvepidamise standardit ei mõjuta. Audiitorid on valmis auditeerima ka kohalike standardite järgi koostatud aruandeid.

14. *Kuidas üleminek IFRS-ile kulges?*

Toimus nii ammu, et ma ei tea.

15. *Kuidas mõjutas IFRS-ile üleminek ettevõtet? Mis on muutunud?*

Ma ei ütleks, et meie elu oleks oluliselt erinev kui kasutaks kohalikke standardeid. IFRS nõuab natuke rohkem tööd aastaaruande koostamisel, aga igapäevane elu on üsna ühesugune sõltumata standarditest.

16. *Kuidas olete rahul hetkeseisuga kasutades IFRS-i?*

IFRS-i üle kurta pole põhjust.

17. *Kas ettevõtte kavatses jätkata IFRS-i kasutamist? Miks?*

Jätkame. Selleks, et jätkuvalt olla oma partneritele usaldusväärne vastaspool.

18. *Kes Teie arvates saavad rohkem kasu, kui kasutatakse pigem IFRS-i kui RTJ-i?*

Ilmselt audiitorid ja nõustajad, kes konsulteerivad IFRS-i juurutamist ☺. Tegelikult on IFRS kasulik muidugi eelkõige aruannete tarbijatele, kes teavad, millistel alustel on numbrid kokku pandud ja ka lisad on IFRS aruandluses tavaliselt põhjalikumad kui kohalikud standardid nõuevad.

19. *IFRS-i kasutajaid on üldse Eestis 2012. aasta seisuga umbes 274, kelle seas on nii kohustuslikke kui ka vabatahtlikke kasutajaid. Kas seda on Teie arvates vähe või palju. Kas rohkem ettevõtteid peaks kasutama IFRS-i?*

Ei oska sellest midagi arvata. IFRS ei ole ju eesmärk omaette vaid vajalik teatud juhtudel.

20. *Mida arvate 2005. aastal kehtima hakanud nõudest, et Euroopa Liidu liikmesmaades noteeritud börsifirmad peavad koostama IFRS-põhiseid konsolideeritud aruandeid kohustuslikult?*

See on väga mõistlik. Avalike ettevõtete aruanded ja numbrid peavad olema kõikidele lugejatele (sh ka teisest riigist pärit lugejatele) olema arusaadavad ja selleks on vaja ühtseid aruandlusstandardeid.

Lisa 6 järg

21. Mida arvate IFRS-ist üldiselt?

Et aruandlusest midagi päriselt aru oleks võimalik saada, siis on ju vaja kokku leppida reeglid, kuidas asju kajastatakse ja avaldatakse. Seega standardid kui sellised on kindlasti äärmiselt vajalikud. Kas IFRS regulatsioon igas küsimuses alati mõistlik on, seda ma ei ole pädev hindama. Ilmelt on sageli nii, et päris head lahendust reeglites polegi ja alati on olukordi, kus standardite järgi tehingu kajastamine võib anda vale signaali lugejale, aga kui standardeid üldse ei oleks, siis oleks segadus kindlasti suurem.